

Kaitaan lukion

opinto-opas

2009-10

KAITAAN LUKIO www.kaitaa.com

Käyntiosoite: Karapellontie 11, 02619 Espoo

Postiosoite: PL 3434, 02070 Espoon kaupunki

Kaitaan koulun ja lukion terveydenhoitaja PL 2421, 02070
Espoon kaupunki

Rehtori

Harri Henttonen (09) 816 43170
050 516 5207
harri.henttonen@espoo.fi

Apulaisrehtori

Juha Ruotsalainen (09) 816 82651
046 8772544
juha.ruotsalainen@espoo.fi

Opinto-ohjaaja

Marjut Lindqvist (09) 816 31853
marjut.lindqvist@espoo.fi
046 8772596

Koulusihteeri

Berit Seppälä (09) 816 43181
berit.seppala@espoo.fi

Yhteysnumeroita

Opettajain huone (09) 816 43172

Opettajien yhteystiedot takakannessa

Erityisopettaja

Päivi Kamula (09) 816 82945
046 877 2835

Lukiokuraattori

Tuula Karlsson 046 877 3234
tuula.karlsson@espoo.fi

Lukion psykologi

Heini Ahlberg 050 3671769

Terveydenhoitaja

Anna Flinck (09) 816 50372
046 8771672
anna.k.flinck@espoo.fi

HYVÄ OPISKELIJA

Tämä opas on lukiolaisen hyödyllinen tietopaketti. Perehdy oppaaseen huolellisesti ja anna huoltajasikin tutustua siihen. Tarvitset tätä opasta usein, pidä huoli, että säilytät sen huolellisesti ja kuljetat mukanasikin koko lukuvuoden. Opinto-opas sisältää mm. perustiedot lukio-opinnoista, kurssikuvaukset, oppikirjaluettelon sekä poissaolokirjan. Opas vastaa moniin lukio-opiskelua koskeviin kysymyksiisi. Älä epäröi myöskään kysyä opinto-ohjaajalta, ryhmänohjaajilta, aineenopettajilta ja rehtorilta. Kysyvä ei tietä eksy.

Kaitaan lukion toinen ja viimeinen lukuvuosi väliaikaisissa Keran tiloissa on nyt alkamassa. Oman koulurakennuksemme remontin toinen vaihe on parhaillaan käynnissä ja työt valmistuvat kesällä 2010. Toivotan koulumme opettajille ja opiskelijoille voimia ja jaksamista työskentelyyn poikkeusolosuhteissa. Loppujen lopuksi ihmiset tekevät koulun, eivät tilat. Tilat tarjoavat ainoastaan puitteet opiskelulle, ja vuoden päästä ne ovat Kaitaan lukiossakin huippuluokkaa, kun koko remontti valmistuu.

Toivotan niin uusille opiskelijoille kuin lukio-opintojaan jatkavillekin opiskeluintoa ja menestystä opintojen parissa sekä viihtymistä Keran tiloissa.

Harri Henttonen

lukion rehtori

1. JAKSO 18.8. - 8.10.2009

vko	ma	ti	ke	to	pe
34	17.8. Opettajien suunnittelupäivä	18.8. Lukuvuoden avajaiset ykköset klo 9.00, kakkoset, kolmoset ja neloset klo 10.00	19.8.	20.8. 1.luokkien ryhmäytyspäivä klo 8.30-14 Hvittorp	21.8. 1.luokkien ryhmäytyspäivä klo 8.30-14 Hvittorp Uusintaan ilmoittautuminen päättyy 15.00
35	24.8.	25.8. Uusintakuulustelu 1. hylätyt 2. korotukset 3. itsenäiset	26.8. Valokuvaus	27.8.	28.8. Abi-info syksyn YO-tutkintoon osallistuville
36	31.8.	1.9.	2.9.	3.9.	4.9.
37	7.9. YO-kuuntelu BB,BA klo 8.30	8.9. YO-kuuntelu EA klo 8.30 SA klo 11 VA klo 13 FA klo 15	9.9. YO-kuuntelu SC klo 8.30 FC klo 11.00 VC klo 13.00 EC KLO 14.00 PC klo 15.00	10.9.	11.9. YO AI tekstitaidon koe klo 9.00
38	14.9. YO ainereali PS, FF, HI, FY, BI klo 9.00	15.9.	16.9. YO EA,SA klo 9.00	17.9.	18.9. YO BB,BA klo 9.00
39	21.9. YO AI esseekoe, suomi toisena kielenä - koe klo 9.00	22.9.	23.9. YO ainereali UE, ET, YH, KE, GE, TE klo 9.00	24.9. Vanhempainilta 2 lk:n vanhemmille	25.9. YO N, M klo 9.00
40	28.9. YO SB, FB, Venäjä, PB klo 9.00	29.9.	30.9. KOEVIKKO ALKAA Pohjatunti klo 9-10 KOE 2 klo 10.15 - 13	1.10. Pohjatunti klo 9-10 KOE 5 klo 10.15-13	2.10. Pohjatunti klo 9-10 KOE 1 klo 10.15 -13
41	5.10. Pohjatunti klo 9-10 KOE 6 klo 10.15 -13	6.10. Pohjatunti klo 9-10 KOE 4 klo 10.15 -13	7.10 Pohjatunti klo 9-10 KOE 3 klo 10.15 - 13	8.10 Pohjatunti klo 9-10 KOE 7 klo 10.15-13	

KURSSITARJOTIN
JAKSO 1

	AI	EA	BB	SA	SD	FD	PD	MA	NB	BI	GE	FY	KE	UE	FF	PS	HI	YH	KU	MU	LI	OP	AT	TE	KTL
1	01.1	07.1	07.1								05.1										02.1	01.1 01.2			02.1
2	09.1	04.1	06.1					14.1 14.2	01.1		02.1			04.1				02.1	01.1	01.1					
3	01.2 04.1		01.1 04.1					10.1	06.1			04.1		03.1							02.1				01.1 01.2
4	11.1	08.1	08.1						01.2	03.1		01.1					01.1 03.1		08.1						08.1
5	01.3	01.1 09.1	04.2					04.1	04.1	01.1			04.1		03.1	01.2	06.1								
6		04.2 01.2	01.2		04.1		04.1	16.1	07.1	02.1							01.3	02.2							
7	05.1											07.1					05.1				01.1	01.3 01.4			
8				07.1		07.1	07.1													07.1	01.2				07.1

	MA	TI	KE	TO	PE
8.15 - 9.30	2	7	4	7	1
9.30 - 9.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
9.45 - 11.00	3	5	2	5	4
11.00 - 11.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
11.15 - 13.00 RUOKAILU	5	4	3	2	6
13.00 - 13.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
13.15 - 14.30	6	1	6	1	7
14.30 - 14.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
14.45 - 16.00	8	YT	8	3	8

2. JAKSO 9.10. - 2.12.2009

vko	ma	ti	ke	to	pe
41					9.10. 2. JAKSO ALKAA
42	12.10.	13.10. Ilmoittautuminen päättöarvosanan korotustenttiin kansliassa	14.10. PALAUTEPÄIVÄ klo 8.30-12	15.10. SYYSLOMA	16.10. SYYSLOMA Uusintaan ilmoittautu- minen päättyy klo 15.00
43	19.10.	20.10. 1. jakson uusintakuulustelu klo 16.00 Syksyn abeilla viimeinen mahdollisuus suorittaa puuttuva kurssin koe Päättöarvosanan korotusmahdollisuus	21.10.	22.10. Vanhempainilta 1 lk vanhemmille	23.10.
44	26.10.	27.10.	28.10. Abi-info kevään YO-tutkintoon osallistuville	29.10. Vanhempainilta 3 lk:n vanhemmille	30.10. Ilmoittautuminen kevään YO-tutkintoon alkaa
45	2.11.	3.11.	4.11.	5.11.	6.11.
46	9.11.	10.11.	11.11.	12.11.	13.11.
47	16.11.	17.11.	18.11.	19.11.	20.11. Ilmoittautuminen kevään YO-tutkintoon päättyy
48	23.11.	24.11. KOEVIIKKO ALKAA Pohjatunti klo 9-10 KOE 3 klo 10.15-13	25.11. Pohjatunti klo 9-10 KOE 6 klo 10.15-13	26.11. Pohjatunti klo 9-10 KOE 1 klo 10.15 - 13	27.11. Pohjatunti klo 9-10 KOE 4 klo 10.15-13
49	30.11. Pohjatunti klo 9-10 KOE 2 klo 10.15-13	1.12. Pohjatunti klo 9-10 KOE 5 klo 10.15-13	2.12. Pohjatunti klo 9-10 KOE 7 klo 10.15-13 STUDIA-messut		

KURSSITARJOTIN
JAKSO 2

	AI	EA	BB	SA	SD	FD	PD	MA	NB	BI	GE	FY	KE	UE	FF	PS	HI	YH	KU	MU	LI	OP	AT	TE	KT
1				08.1		08.1	08.1		00.1	02.2		05.1				01.4	01.1 03.1		01.2	03.1		01.1			
2		05.1	07.2					01.1 01.2	02.1	03.1			05.1	01.1			01.2	02.2						03.1	
3	05.2 08.1	01.3 02.1						06.1	08.1	01.2		08.1	01.1	02.1					08.2						08.2
4	02.1 08.2	08.2	01.3 04.3							04.1			01.2			06.1	02.1		01.3	02.2					
5	10.1 01.4	01.4 04.3	01.4					13.1	04.2		01.1					03.1	04.1		13.1						
6	02.2 04.2		02.1 09.1									01.2		03.2	01.1		05.1		14.1						
7				01.1	01.1	01.1															01.3	01.5			
8																			18.1 21.1						18.1 21.1

	MA	TI	KE	TO	PE
8.15 - 9.30	2	7	4	7	1
9.30 - 9.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
9.45 - 11.00	3	5	2	5	4
11.00 - 11.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
11.15 - 13.00 RUOKAILU	5	4	3	2	6
13.00 - 13.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
13.15 - 14.30	6	1	6	1	7
14.30 - 14.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
14.45 - 16.00	8	YT	8	3	8

3. JAKSO 3.12.2009 - 10.2.2010

	ma	ti	ke	to	pe
49				3.12. 3. JAKSO ALKAA STUDIA-messut	4.12. Itsenäisyysjuhla ja syksyn YO-juhla
50	7.12.	8.12.	9.12. PALAUTEPÄIVÄ klo 8.30 - 12	10.12.	11.12. Uusintakuulusteluun ilmoittautuminen päättyy klo 15.00
51	14.12.	15.12. 2. jakson uusintakuulustelu klo 16.00	16.12.	17.12.	18.12.
52	21.12. Puurojuhla	22.12. Joulukirkko Espoonlahden kirkossa klo 11.30			
53	JOULULOMA 23.12.2009 – 6.1.2010				
1					
1	LOMALLA	LOMALLA	LOMALLA	7.1. Kevätlukukausi lukujärjestyksen mukaisesti	8.1.
2	11.1.	12.1.	13.1.	14.1.	15.1.
3	18.1.	19.1.	20.1. Äidinkielen tekstitaidon preliminääri klo 13.15.	21.1.	22.1.
4	25.1.	26.1.	27.1.	28.1.	29.1.
5	1.2.	2.2. KOEVIKKO ALKAA Pohjatunti klo 9-10 KOE 1 klo 10.15-13	3.2. Pohjatunti klo 9-10 KOE 3 klo 10.15.-13	4.2. Pohjatunti klo 9-10 KOE 7 klo 10.15-13	5.2. Pohjatunti klo 9-10 KOE 6 klo 10.15-13
6	8.2. Pohjatunti klo 9-10 KOE 2 klo 10.15-13	9.2. Pohjatunti klo 9-10 KOE 5 klo 10.15-13	10.2. Pohjatunti klo 9-10 KOE 4 klo 10.15-13		

KURSSITARJOTIN
JAKSO 3

	AI	EA	BB	SA	SD	FD	PD	MA	NB	BI	GE	FY	KE	UE	FF	PS	HI	YH	KU	MU	LI	OP	AT	TE	CTL
1		08.3	00.1				01.1		05.1		02.2		02.1	05.1						01.3	02.2		02.1		
2	09.2	05.2	02.2 08.2					02.1 02.2	02.2						04.1		03.2		02.2					01.2	
3	06.1 08.3	02.2	04.4								04.1	01.3	01.3			02.1	01.3		11.1						
4	02.3	06.1 07.2	05.1					07.1	01.3 04.3	05.1				01.2					03.1						03.1
5	04.3 14.1	02.3	02.3					15.1	09.1		01.2						02.3	01.2	15.1					01.3	15.1
6	02.4 09.3		05.2													04.1	04.2				01.4				
7		00.1			05.1		05.1											04.1	06.1						
8										07.1*	06.1*	09.1*	06.1*	07.1*	05.1*	08.1*	07.1*	06.1*			04.1			05.1*	

	MA	TI	KE	TO	PE
8.15 - 9.30	2	7	4	7	1
9.30 - 9.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
9.45 - 11.00	3	5	2	5	4
11.00 - 11.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
11.15 - 13.00 RUOKAILU	5	4	3	2	6
13.00 - 13.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
13.15 - 14.30	6	1	6	1	7
14.30 - 14.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
14.45 - 16.00	8	YT	8	3	8

4. JAKSO 11.2. - 13.4.2010

	ma	ti	ke	to	pe
6				11.2 4. JAKSO ALKAA	12.2. YO AI tekstitaidon koe klo 9.00
7	15.2. Yo-kuuntelu EA klo 8.30 SA klo 11.00 VA klo 13.00 FA klo 15.00	16.2. YO-kuuntelu BB,BA klo 8.30	17.2. PALAUTEPÄIVÄ klo 8.30 -12 YO-kuuntelu SC klo 8.30 FC klo 11.00 PC klo 15.00 VC 13.00, EC 14.00	18.2. Penkkarit klo 9.00-10.00 Wanhat tanssit klo 18.00	19.2. Ilmoittautuminen uusintakuulusteluun päätyy klo 15.00
8	TALVILOMA 22. - 28.2.2009				
9	1.3.	2.3. 3. jakson uusintakuulustelu klo 16.00 1. hylätyt 2. korotukset 3. itsenäiset	3.3.	4.3.	5.3.
10	8.3.	9.3.	10.3.	11.3.	12.3.
11	15.3. YO AI esseekoe, suomi toisena kielenä -koe klo 9.00	16.3.	17.3. YO EA, SA klo 9.00	18.3.	19.3. YO ainereaali UE, ET, YH, KE, GE, TE klo 9.00
12	22.3. YO BB, BA klo 9.00	23.3.	24.3. YO N, M klo 9.00	25.3.	26.3 YO ainereaali PS, FF, HI, FY, BI klo 9.00
13	29.3. YO SC, EC, FC, PC,VC klo 9.00	30.3.	31.3.	1.4. KOEVIKKO ALKAA Pohjatunti klo 9-10 KOE 4 klo 10.15-13.15	2.4. Pitkäperjantai
14	5.4. 2. Pääsiäispäivä	6.4. Pohjatunti klo 9-10 KOE 6 klo 10.15-13.15	7.4. Pohjatunti klo 9-10 KOE 5 klo 10.15-13.15	8.4. Pohjatunti klo 9-10 KOE 2 klo 10.15-13.15	9.4. Pohjatunti klo 9-10 KOE 7 klo 10.15-13.15
15	12.4. Pohjatunti klo 9-10 KOE 3 klo 10.15-13.15	13.4. Pohjatunti klo 9-10 KOE 1 klo 10.15-13.15			

KURSSITARJOTIN
JAKSO 4

	AI	EA	BB	SA	SD	FD	PD	MA	NB	BI	GE	FY	KE	UE	FF	PS	HI	YH	KU	MU	LI	OP	ET	TE	KTL	
1	03.1 06.2											02.1		01.3					01.4		02.3		ET 02.1			
2	12.1	06.2						03.1	02.3	02.3			01.4	02.2	01.2											
3	05.3	05.3	03.1							03.1			03.1		02.1										01.4	04.1
4		03.1 02.4	05.3								01.3					MED 01.1	03.3	01.3	15.2							15.2
5	07.1	03.2	02.4					08.1	06.2	01.3							02.4									
6	03.2		03.2				02.1	11.1	05.2							06.2		02.3		01.4						
7				02.1	02.1	02.1																	03.1 01.6			
8																			07.2		01.5					

	MA	TI	KE	TO	PE
8.15 - 9.30	2	7	4	7	1
9.30 - 9.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
9.45 - 11.00	3	5	2	5	4
11.00 - 11.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
11.15 - 13.00 RUOKAILU	5	4	3	2	6
13.00 - 13.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
13.15 - 14.30	6	1	6	1	7
14.30 - 14.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
14.45 - 16.00	8	YT	8	3	8

5. JAKSO 14.4. - 5.6.2010

	ma	ti	ke	to	pe
15			14.4. 5. JAKSO ALKAA	15.4.	16.4. Ilmoittautuminen aineen oppimäärän päättöarvosanan korotustenttiin
16	19.4.	20.4.	21.4. PALAUTEPÄIVÄ klo 8.30-12	22.4.	23.4.
17	26.4.	27.4. 4. jakson uusintakuulustelu klo 16.00 Abeilla viimeinen mahdollisuus suorittaa puuttuva kurssin koe. Päättöarvosanan korotusmahdollisuus klo 16.00	28.4.	29.4.	30.4.
18	3.5.	4.5.	5.5.	6.5.	7.5.
19	10.5.	11.5. Abi-info syksyn yo-kokeisiin ilmoittautuville Ilmoittautuminen suksyn yo- kirjoituksiin alkaa	12.5.	13.5. Helatorstai VAPAAPÄIVÄ	14.5.
20	17.5.	18.5.	19.5.	20.5.	21.5.
21	24.5.	25.5. KOEVIKKO ALKAA Pohjatunti klo 9-10 KOE 7 klo 10.15-13.15	26.5. Pohjatunti klo 9-10 KOE 2 klo 10.15-13.15	27.5. Pohjatunti klo 9-10 KOE 5 klo 10.15-13.15	28.5. Pohjatunti klo 9-10 KOE 1 klo 10.15-13.15
22	31.5. Pohjatunti klo 9-10 KOE 3 klo 10.15-13.15	1.6. Pohjatunti klo 9-10 KOE 4 klo 10.15-13.15	2.6. Pohjatunti klo 9-10 KOE 6 klo 10.15-13.15 Ilmoittautuminen syksyn YO- tutkintoon päättyy	3.6. PALAUTEPÄIVÄ 8.30-12	4.6. Kevätkirkko Espoonlahden kirkossa klo 10.00 5.6. Lakkiaiset ja lukuvuoden päätösjuhla
23	7.6.	8.6.	9.6.	10.6.	11.6. 5. jakson uusintakuulustelu klo 9.00

KURSSITARJOTIN
JAKSO 5

	AI	EA	BB	SA	SD	FD	PD	MA	NB	BI	GE	FY	KE	UE	FF	PS	HI	YH	KU	MU	LI	OP	AT	TE	CTL
1	11.2	03.3	05.4				03.1									07.1				01.5	02.4				
2	03.3	09.2						12.1	03.2			03.1		02.3						02.3				01.5	
3	03.4		06.2						03.3		02.3	01.4					01.4						06.1		05.1
4	06.3	03.4						05.1			01.4	06.1				02.2				03.2					03.2
5			03.3					09.1	06.3								02.5	01.4	01.5					02.1	
6			03.4	06.1	06.1			05.3					01.5	01.4			04.3					02.1			
7	06.3		03.1	03.1	03.1				01.4						01.3						01.6		01.2		
8													07.1								06.1				

	MA	TI	KE	TO	PE
8.15 - 9.30	2	7	4	7	1
9.30 - 9.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
9.45 - 11.00	3	5	2	5	4
11.00 - 11.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
11.15 - 13.00 RUOKAILU	5	4	3	2	6
13.00 - 13.15	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
13.15 - 14.30	6	1	6	1	7
14.30 - 14.45	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>	<i>välitunti</i>
14.45 - 16.00	8	YT	8	3	8

KURSSIEN MÄÄRÄ/ VALMISTUMISAJANKOHTA

	JAKSO	3. KEVÄT	4. SYKSY	4. KEVÄT	OMA KERTYMÄ
1. VUOSIKURSSI	1	6	5	5	
	2	12	10	9	
	3	18	15	13	
	4	24	20	17	
	5	30	25	21	
2. VUOSIKURSSI	1	36	30	25	
	2	42	35	29	
	3	48	40	33	
	4	54	45	38	
	5	60	50	42	
3. VUOSIKURSSI	1	65	55	46	
	2	70	60	50	
	3	75	65	54	
	4	yo-kirj	yo-kirj	58	
	5		72	63	
4. VUOSIKURSSI	1		75	67	
	2			71	
	3			75	
	4			yo-kirj	
	5				

KURSSIEN VALINTAJÄRJESTYS OPINTOVUOSITTAIN

LUKION OPPIAINHEET	1. VUODEN VALINNAT		2. VUODEN VALINNAT		3. VUODEN VALINNAT		MUUT KURSSIT
	PAKOLLISET KURSSIT	SYVENTÄVÄT KURSSIT	PAKOLLISET KURSSIT	SYVENTÄVÄT KURSSIT	PAKOLLISET KURSSIT	SYVENTÄVÄT KURSSIT	
ÄIDINKIELI	1 2 3	<u>7</u>	4 5 6	<u>8 11 12 14</u>		<u>8 9 10 11</u>	13
A-KIELI							
*ENGLANTI	1 2 3	0	4 5 6	<u>7 9</u>		<u>7 8 9 11</u>	12
*SAKSA	1 2 3		4 5 6			<u>7 8 9</u>	
B1-KIELI							
*RUOTSI	1 2 3	0	4 5	<u>9 6</u>		<u>6 7 8 9</u>	10 11
D3-KIELI							
*RANSKA		<u>1 2 3</u>		<u>4 5 6</u>		<u>7 8 9</u>	
*SAKSA		<u>1 2 3</u>		<u>4 5 6</u>		<u>7 8 9</u>	
*ESPANJA		<u>1 2 3</u>		<u>4 5 6</u>		<u>7 8</u>	
MATEMATIIKKA							
*PITKÄ	14 1 2 3 5	<u>11</u>	4 6 7 8 9	<u>11 12</u>	10	<u>13 15 16</u>	
*LYHYT	1 2 3 5		4 5 6			<u>7 8 9</u>	
BIOLOGIA	1		2	<u>3 4 5</u>		<u>3 4 5 6</u>	7
MAANTIETO	1		2	<u>3 4 5</u>		3 4 5	6
FYSIIKKA	1	<u>2 3 10</u>	1	<u>4 5 6 10</u>		<u>7 8</u>	9
KEMIA	1	7	1	<u>2 3 7</u>		<u>4 5</u>	6
USKONTO EV. LUT.	1	<u>4</u>	2	5	3	6	7
USKONTO ORTD.	1	<u>4</u>	2	5	3		
ELÄMÄN.KATS ET	1 /2 /3		1 /2 /3		1 /2 /3		
FILOSOFIA	1		1	<u>2 3 4</u>		<u>3 4</u>	5
HISTORIA	1 2	<u>5</u>	3 4	<u>5</u>		<u>6</u>	7
YHTEISKUNTAOPPI	1		2	<u>3 4</u>		<u>3 4</u>	6
PSYKOLOGIA	1	<u>2 6</u>		<u>3 4 7</u>		<u>5</u>	8 9
MUSIIKKI	1 2		joko MU2 tai KU2	<u>3 4</u>		<u>3 4</u>	
KUVATAIDE	1 2		joko MU2 tai KU2	<u>3 4 5</u>		<u>3 4 5</u>	6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 17 18 19 20 21
KUVATAIDELINJA	1 2 3 4		7 8 15 5		18 tai 21		6 9 10 11 12 13 14 17 19 20
TIETOTEKNIikka		1 2 3 6		1 2 3 6		1 2 3 6	
LIIKUNTA	1	<u>3</u>	2	<u>3 4 6</u>		<u>3</u>	
TERVEYSTIETO	1		1	<u>2 3</u>		<u>3</u>	
OPO	1	<u>3 4</u>	1 (jatkuu)	<u>2 4 (jatkuu)</u>	1 (jatkuu)	<u>2</u>	
MEDIADIPLOMI- KURSSI		ME01		ME01		ME01	MDK

Pakolliset kurssit on tummennettu syventävät alleiviivattu
ja koulukohtaiset (syventävät tai soveltavat) kursivoitu

O P I S K E L U L U K I O S S A

Lukion oppimäärä on suunniteltu suoritettavaksi kolmessa vuodessa. Lukion oppimäärä on vähintään 75 kurssia, näistä 47 - 51 kurssia on pakollisia opintoja, 10 syventäviä ja loput opiskelijan vapaasti valitsemia syventäviä ja soveltavia kursseja. Lukion koko oppimäärä on suoritettu, kun kaikkien opinto-ohjelmaan kuuluvien aineiden oppimäärät on suoritettu hyväksytysti. Lukio-opinnot on mahdollista suorittaa 2 - 4 vuoden aikana. Kolmen vuoden opiskelu-aika edellyttää kuuden kurssin valitsemista kussakin jaksossa. Suositus lukion kurssien suorittamiseksi kolmen lukuvuoden aikana on esitetty sivulla 13.

Lukio-opintojen suorittaminen edellyttää opiskelijalta opintojen suunnittelua ja seuraamista koko lukio-opintojen ajan. Opinto-ohjelmien ja kurssivalintojen tekoon opiskelijalla on oikeus saada ohjausta ja neuvontaa opinto-ohjaajalta ja opettajilta. Kurssivalinnat hyvin suunniteltuaan opiskelija voi lukuvuoden aikana muuttaa kurssivalintojaan. Syynä valintojen muuttamiseen voi olla esim. etenemiseste tai opiskelijan opinto-ohjelman muutos. Opiskelijan on suoritettava vähintään neljä kurssia jakson aikana.

Opintojen etenemistä ja kurssien kertymistä opiskelija sekä hänen huoltajansa voivat seurata jaettavista jaksotodistuksista sekä Wilmasta. Ryhmänohjaaja ja opiskelija yhdessä seuraavat opintojen kertymistä lukuvuoden aikana. Ryhmänohjaaja on yhteydessä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaan, mikäli opintomenestys antaa siihen aiheita.

Lukion aloittavat opiskelijat saavat ensimmäiselle jaksolle valmiin lukujärjestyksen, jossa on valmiina 5 - 6 pakollista kurssia. Tulevia jaksoja koskevat suunnitelmat ja valinnat tehdään opinto-ohjaajan ja tutorien ohjauksessa ensimmäisen jakson opinto-ohjauskurssin aikana. Myös ryhmänohjaaja sekä aineenopettajat auttavat opintojen suunnittelussa ja valintojen tekemisessä.

Lukiossa jo opiskelevat tekevät huhtikuussa kurssivalintansa seuraavaa lukuvuotta varten. Kurssien osallistujamäärät sekä toteuttamismahdollisuus tarkastetaan touku-kuussa, jonka jälkeen opiskelijat saavat tiedon siitä, toteutuvatko kaikki heidän valintansa seuraavana lukuvuonna. Tarvittavista muutoksista informoidaan opiskelijoita. Opiskelija vastaa itse valintojen syöttämisestä Wilmaan. Wilman avulla opiskelija ja alaikäisen opiskelijan huoltaja voi seurata opintojaan ja suorituksia sekä kurssivalintoja ja tulostaa lukujärjestyksensä. Lukion kotisivuilla www.kaitaa.com on linkki Wilmaan.

KOEVIIKKO, POHJATUNNIT JA PALAUTEPÄIVÄ

Lukiossa lukuvuosi jakautuu viiteen jaksoon, joiden ajankohdat selviävät toimintapäivyrystä. Jokaisessa jaksossa on erilainen lukujärjestys, joka syntyy opiskelijan tekemien valintojen pohjalta. Oppitunnit järjestetään pääsääntöisesti kello 8.15 - 16 ja työpajatunnit kello 14.45 - 16.30 (kurssitarjottimen tunti-numero 8). Jakson lopussa järjestetään koeviikko. Kokeet pidetään päivittäin kello 10.15 - 13.15. Kokeesta voi poistua aikaisintaan kello 11.45. Koeviikolla ennen jokaista koetta järjestetään kokeeseen valmistava pohjatunti kello 9 - 9.45. Pohjatunnin tarkoituksena on koota opis-

keltu aines yhteen ja luoda opiskelijalle oppimisen kannalta merkittäviä oppimiskokonaisuuksia. Koeviikon jälkeen järjestetään palautepäivä, jolloin pidetään 25 minuutin mittaiset palautetuokiot. Palautepäivän oppitunnit ovat osa kurssisuoritusta ja opiskelijan oppimisen kannalta erittäin tärkeitä tilaisuuksia.

PALAUTEPÄIVÄN AIKATAULU

Palautepäivä on jakson viimeinen päivä.

1 tunti no	klo 8.30
2 tunti no	klo 9.00
3 tunti no	klo 9.30
4 tunti no	klo 9.55
Ryhmänohjaus	klo 10.30
5 tunti no	klo 11.00
6 tunti no	klo 11.30
7 tunti no	klo 12.30

UUSINTAKUULUSTELUT

Opiskelijalla on oikeus uusia hylätty kurssikoe. Hylätty koe suositellaan uusittavaksi saman jakson uusintakuulustelussa. Hylätty koe tulee uusia kuluvan lukuvuoden aikana tai viimeistään seuraavan lukuvuoden ensimmäisessä uusintakuulustelussa. Uusintakuulustelussa voi osallistua enintään kahden hylätyn kurssin kokeeseen.

Uusintakuulustelu pidetään heti jakson päättyttyä. Siihen ilmoitaudutaan Wilman tentit-toiminnolla. Mikäli kurssi on järjestetty edellisessä jaksossa, uusintakokeisiin ilmoitaudutaan wilma-viestillä kyseisen kurssin opettajalle samoja aikatauluja noudattaen. Sairaustapauksessa opiskelijan tulee ottaa yhteys uusintakuulustelun järjestävään opettajaan wilma-viestillä. Mikäli opiskelija ei saavu uusintaan hän menettää uusinta-oikeutensa. Uusintaan ei voi osallistua, jos on ollut pois kurssikokeesta ilman pätevää syytä.

Kunkin lukuvuoden elokuun uusinta-kuulustelussa on viimeinen mahdollisuus suorittaa edellisen lukuvuoden hylättyjä kursseja, mikäli opiskelijalla on uusinta-oikeus. Hyväksytyjen kurssien arvosanoja voi yrittää korottaa 25.8 ja 2.3. uusinoissa. Jos suoritus hylätään myös uusintakuulustelussa, kurssi on suoritettava uudelleen. Hyväksytyin kurssin arvosanaa voi korottaa myös käymällä koko kurssin uudelleen.

Lukuvuoden 2009 - 2010 uusintapäivät ilmenevät lukuvuosikalenterista.

ITSENÄINEN OPISKELU

Opiskeluvalmiuksien kehittämiseksi opiskelijan on hyvä suorittaa kursseja myös itsenäisesti. Opiskelijan oikeudesta kurssin itsenäiseen suorittamiseen päättää opettaja.

Opiskelijan sopii opettajan kanssa itsenäisestä opiskelusta koeviikolla ennen kurssin alkua, jolloin hän saa ohjeet ja tehtävät kurssin suorittamiseksi. Opiskelijan tulee täyttää itsenäisen kurssin suorittamisen ilmoittautumislomake.

Itsenäisesti opiskellun kurssin koe suoritetaan koeviikolla tai uusinta-kuulustelussa ja siitä sovitaan aina erikseen opettajan kanssa. Mikäli itsenäisesti opiskeltu kurssi hylätään myös uusintakuulustelussa, koko kurssi on suoritettava uudestaan sen opetuksen osallistumalla.

Kunkin aineen ensimmäisen kurssin voi suorittaa itsenäisesti ainoastaan poikkeustapauksissa. Itsenäisesti ei voi suorittaa aiemmin hylättyä tai keskeytettyä kurssia. Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytyä arvosanaa.

Taito- ja taideaineita ei voi suorittaa itsenäisesti.

ETENEMISESTE

Etenemiseste muodostuu siitä, että opiskelijalla on kaksi hylättyä arvosanaa samasta oppiaineesta.

Opiskelija ei voi jatkaa etenemistä oppiaineessa ennen kuin ainakin toinen hylätyistä arvosanoista on suoritettu hyväksytysti. Opiskelijalla on mahdollisuus aloittaa uusi kurssi etenemisesteestä huolimatta, mikäli hän suorittaa uusintakuulustelussa hyväksytysti vähintään toisen hylätyistä kursseista. Jos uusinnassakin tulee hylätty suoritus aloitettu kurssi keskeytyy. Opiskelijan tulee kertoa etenemisesteestään kurssin opettajalle.

POISSAOLOT

Lukiolain mukaan opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole siitä myönnetty vapautusta. Opiskelija voi siis olla pois koulusta vain saatuaan siihen luvan tai sairastuttuaan. Lupa poissaoloon on annettava kirjallisesti lomakkeella. Ryhmänohjaaja voi hyväksyttävästä syystä antaa poissaololuvan 1-5 päiväksi. Pidemmäksi ajaksi lupaa on annettava rehtorilta hyvissä ajoin.

Aiheettomia poissaoloja ei saa olla. Aiheettomat poissaolot voivat johtaa kurssin keskeytymiseen. Myös hyväksyttävästä syystä johtuvat runsaat poissaolot voivat johtaa kurssin keskeytymiseen.

Kaitaan lukiossa käytetään sähköistä Wilma-poissaolojärjestelmää. Wilman avulla huoltajat voivat seurata ja selvittää alaikäisen opiskelijan poissaoloja. Täysi-ikäinen opiskelija selvittää poissaolonsa itse.

KURSSISUORITUKSEN ARVIOINTI

Jokaisen oppiaineen oppimäärä koostuu kurseista. Kurssin laajuus on 38 oppituntia. Jokainen kurssi muodostaa oman arvioitavan kokonaisuutensa. Valtakunnalliset paikalliset ja syventävät kurssit arvioidaan numeerisesti. Numeroarvioinnissa käytetään asteikkoa 4 – 10. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Koulukohtaiset syventävät tai soveltavat kurssit arvioidaan joko numeerisesti tai S (suoritettu) tai H (hylätty) merkinnällä. Arviointitapa on kirjattu lukion opetussuunnitelmaan ja se selvitetään kurssin alussa.

Kurssi on suoritettu vasta, kun siihen liittyvät, arviointiin tarvittavat työt ja osatehtävät on tehty. Mikäli arviointiperusteena olevia töitä tai osatehtäviä puuttuu voi opettaja perustellusta syystä antaa mahdollisuuden täydentää suoritusta. Tällöin jaksotodistukseen tulee merkintä P (puutteita). Opettaja voi antaa aikaa enintään kaksi viikkoa palautepäivästä lähtien puuttuvien suoritusten täydentämiseen. Mikäli opiskelija ei täydennä puuttuvia suorituksia määräaikaan mennessä, kurssi keskeytyy.

Kurssi voidaan jättää arvioimatta runsaiden poissaolojen vuoksi (myös sairauspoissaolot), jolloin arvosanan tilalle merkitään K (keskeytetty). Tällöin kurssi on käytävä uudelleen.

Jakson ensimmäisellä tunnilla selvitetään kurssin tavoitteet, sisällöt, työtavat, arviointikriteerit sekä arviointitapa. Kurssiarvioinnissa toteutetaan seuraavia periaatteita. Kurssin arvioinnin tulee olla kokonaisvaltaista. Opiskelijoita ei arvioida ainoastaan suhteessa toisiinsa vaan aina myös suhteessa omaan edistymiseensä kurssin aikana. Arviointiin vaikuttavat kurssikoesuoritus, kurssilla annettujen tehtävien suorittaminen, kurssin alussa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja jatkuva näyttö. Jatkuvaan näyttöön kuuluu aktiivinen osallistuminen opetukseen ja itsenäisten työtehtävien suorittaminen.

Jakson päätyttyä opiskelija saa jaksotodistuksen, joka on nähtävillä myös Wilmassa.

OPPIAINEEN KOKO OPPIMÄÄRÄN ARVIOINTI

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan oman suunnitelmansa mukaan suoritamista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät. Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien aritmeettisena keskiarvona. Edellä mainituissa opinnoissa opiskelijalla saa olla hylättyjä arvosanoja enintään seuraavasti.

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1 – 2 kurssia	0
3 – 5 kurssia	1
6 – 8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa.

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suorituserkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suorituserkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelija on suorittanut vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelija on suorittanut niissä enintään kaksi kurssia.

Opiskelijalla on mahdollisuus yrittää korottaa aineen oppimäärän päättöarvosanaa tenttimällä suorittamansa aineen oppimäärä. Päättöarvosanan korotustenttiin ilmoitetaan aineenopettajalle 16.4.2010 mennessä. Päättöarviointiin yhteydessä aineenopettajalla on myös mahdollisuus harkinnanvaraiseen päättöarvosanan korottamiseen, mikäli opiskelija on osoittanut opintojensa päättövaiheessa kurssiarvosanojen keskiarvoa parempaa osaamista.

MUUALLA SUORITETUT OPINNOT

Opiskelijalla on oikeus hyväksilukea muualla suoritetut opinnot, jotka tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään ovat lukion opetussuunnitelman mukaisia. Muualla suoritetut opinnot hyväksiluetaan sisältöjen vertailun pohjalta ja tarvittaessa arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää isänäyttöä. Hyväksiluvusta päättää rehtori.

Muissa lukioissa suoritettavat kurssit hyväksytään sellaisenaan. Espoon yhteistarjottimelta suoritettavat opinnot hyväksiluetaan saman oppiaineen kursseihin tai muihin opintoihin. Todistukset muualla suoritetuista kursseista toimitetaan lukion kansliaan. Opiskelijalla on oikeus etukäteen tietää, voidaanko kurssi hyväksyä hänen opinto-ohjelmaansa. Tällöin hänen on etukäteen tehtävä selkoa kurssin tavoitteista, sisällöstä, arviointiperusteista ja opettajan pätevyydestä. Ulkomailla suoritettavat opiskelut voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

LUKION OPPIMÄÄRÄ JA PÄÄTTÖTODISTUS

Opiskelija saa lukion päättötodistuksen, kun hän on suorittanut lukion oppimäärän, vähintään 75 kurssia. Lukion oppimäärään tulee sisältyä pakolliset lukiokurssit ja vähintään 10 syventävää kurssia. Koulukohtaista syventävistä ja soveltavista kursseista lukion oppimäärään voidaan lukea ainoastaan hyväksytysti suoritettavat kurssit.

Lukion päättötodistus on edellytys ylioppilastodistuksen saamiselle. Saadakseen ylioppilastutkintodistuksen keväällä lukion oppimäärä tulee olla suoritettuna huhtikuun loppuun mennessä. Syksyllä valmistuvilla lukion oppimäärä tulee olla suoritettuna lokakuun loppuun mennessä. Edellä mainituista ajoista voidaan poiketa ainoastaan sopimalla asiasta rehtorin ja aineenopettajan kanssa.

KOULUN PAINOTUSALUE KUVATAIDE

Opetuksesta vastaavat päätoimisten kuvataideopettajien lisäksi taiteilijaopettajat. Opetukseen sisältyy luokkatyöskentelyn lisäksi koulun ulkopuolisten tahojen kanssa yhteistyössä toteutettavia projekteja, museo- ja näyttelykäyntejä sekä oppilastöiden näyttelyjä.

KUVATAIDELINJA

Linjalla opiskelevan on suoritettava kuvataiteessa kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana 8 peruskurssia sekä opintojen loppuvaiheessa opinnäytetyönä kuvataiteen lukiodiplomikurssi tai koulukohtainen kuvataiteen lopputyökurssi. Lisäksi opiskelija voi valita kaikille lukiolaisillemme yhteisiä kuvataidekursseja sekä kuvataiteeseen liittyviä muiden oppiaineiden kursseja.

Kuvataidelinjan suorittaminen syventää opiskelijoiden taitoja ja valmiuksia kuvalliseen ilmaisuun sekä kehittää heidän tietouttaan kuvataiteen eri osa-alueista. Opiskelijat saavat hyvät valmiudet jatko-opintoalueille, joilla kuvallinen ilmaisu ja itsenäinen keskeisiä.

YLIOPPILASTUTKINTO

Yo-tutkinto on valtakunnallinen päättötutkinto, joka järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Syksyn tutkintoon ilmoittaudutaan viimeistään 5.6 mennessä ja kevään tutkintoon 23.11 mennessä. Ilmoittautuminen tapahtuu henkilökohtaisesti joko opinto-ohjaajalle tai rehtorille. Tutkinnon hyväksytyt suorittaminen edellyttää osallistumista koko tutkintoon eikä vain erillisiin kokeisiin.

Pakollisten kokeiden määrä on neljä. Äidinkielen ja kirjallisuuden koe on kaikille yhteinen. Tutkinnon muut pakolliset kokeet valitaan seuraavista neljästä kokeesta:

- toisen kotimaisen kielen koe
- vieraan kielen koe
- matematiikan koe
- ainereaalikoe

Tutkintoon tulee sisällyttää yksi A-tason koe (A-kieli tai pitkä matematiikka). Tutkintoon voi sisällyttää haluamansa määrän ylimääräisiä kokeita.

Yhdellä tutkintokerralla järjestetään kaksi reaaliaineiden koepäivää. Koepäivät sijoitetaan tutkintoaikatauluun siten, että niiden välillä on noin viikko. Koepäivien järjestys voi vaihdella. Eri aineiden kokeet jakautuvat kahdelle koepäivälle seuraavasti:

samana koepäivänä	samana koepäivänä
psykologia	uskonto (ev. lut. / ortod.)
filosofia	elämäkatsomustieto
historia	yhteiskuntaoppi
fysiikka	kemia
biologia	maantiede
	terveystieto

Tutkinnon suorittaminen katsotaan aloitetuksi, kun opiskelija ilmoittautuu ensimmäisen kerran tutkintoon. Yo-tutkintoon ilmoittaudutaan lukion omalla ilmoittautumislomakkeella. Tutkintoon osallistuville opiskelijoille lukio järjestää kaksi erillistä abi-info tilaisuutta, joiden ajankohdat ovat tapahtumakalenterissa. Tutkinto on suoritettava kolmen perättäisen tutkintokerran aikana, esim. kevät-syky-kevät.

Hylätyn pakollisen kokeen voi uusia kaksi kertaa seuraavien kolmen tutkintokerran aikana. Hylätyn ylimääräisen kokeen uusimisessa ei ole aikarajaa. Hyväksytyt kokeen voi uusia kerran ilman aikarajaa.

Kokelas on itse vastuussa siitä, että osallistuu abi-infoihin ja on selvillä ylioppilastutkintoon liittyvistä määräyksistä ja yo-tutkinnon suoritusohjeista. Lisätietoja www.ylioppilastutkinto.fi

Ennen tutkinnon kirjallisiin kokeisiin osallistumista opiskelijalla tulee olla opiskelutuna ko. tutkintoaineen pakolliset kurssit. Menestyminen ylioppilaskirjoituksissa edellyttää kuitenkin myös syventävien kurssien hyvää hallintaa.

KIRJALLISET KOKEET JA KUUNTELUT

Ylioppilastutkinnon kirjalliset kokeet alkavat kello 9.00. Kokelaiden tulee olla tutkintotilan aulassa viimeistään kello 8.30. Ylioppilastutkinnon kuuntelukokeiden ajat löytyvät toimintapäivyristä. Aamulla kello 8.30 alkavissa kuunteluissa kokeilaan on oltava paikalla viimeistään kello 8.15. Kokeeseen tulevan on todistettava henkilöllisyytensä kuvallisella henkilötodistuksella.

YLIOPPILASKIRJOITUKSIIN VALMISTAUTUMINEN

Kokelas, joka lukion päättövuonna kolmannen jakson loppuun mennessä on suorittanut lukion oppimäärän voi keskittyä täysipainoisesti ylioppilastutkintoon valmistautumiseen. Ennen tutkinnon kirjallisia kokeita järjestetään tutkintoon kuuluvissa aineissa tenttejä (vko 9-11), joiden tarkoituksena on kerrata ja syventää opiskeltuja kokonaisuuksia. Tenttiryhmiin ilmoittaudutaan ilmoitustaululla oleviin listoihin. Preliminääri on ylioppilaskokeeseen valmistava harjoituskoe. Preliminäärit järjestetään äidinkielessä, englannissa, saksassa, ruotsissa, matematiikassa sekä reaaliaineissa. Preliminäärin tavoitteena on kartoittaa opiskelijan tieto- ja taitotaso sekä ajan käytön hallinta ylioppilaskoetilanteessa. Preliminääri arvioidaan kuten ylioppilaskoe. Preliminäärit järjestetään pääsääntöisesti ennen talvilomaa.

SUULLISEN KIELITÄIDON KOE

Mahdollisuuksien mukaan keväällä yo-tutkinnon kirjallisten kokeiden jälkeen järjestetään kielissä valtakunnallisia suullisen kielitaidon kokeita. Näihin kokeisiin tulee ilmoittautua etukäteen kielenopettajille.

ABIN MUISTILISTA 2009-2010

E L O K U U

pe 28.8. abi-info syksyn ylioppilaskirjoituksiin osallistuville

S Y Y S K U U

ma 7.9. - ke 9.9. Ylioppilaskirjoitusten kuullunymmärtämiskokeet Kerassa

pe 11.9.- ma 28.9. Ylioppilaskirjoitusten kirjalliset kokeet Espoonlahden lukiossa, paikalla 8.30, kuvallinen henkilötodistus mukana

L O K A K U U

ti 13.10 ilmoittautuminen aineen oppimäärän päättöarvosanan korostenttiin kansliaan

ti 20.10 syksyllä valmistuvilla viimeinen mahdollisuus suorittaa puuttuvan kurssin koe ja viimeinen mahdollisuus korottaa päättöarvosanaa

ke 28.10 abi-info kevään yo-kokeisiin osallistuville

ke 28.10 ilmoittautuminen kevään yo-kokeisiin alkaa

to 29.10 3. vuoden opiskelijoiden vanhempainilta

pe 30.10 syksyllä valmistuvien 75 kurssia suoritettuna ja arvosteltuna

pe 30.10 yhteydenotto viimeistään erityisopettajaan mahdollisen luki-lausunnon saamiseksi kevään yo-kirjoituksiin

M A R R A S K U U

pe 6.11. rehtori ilmoittaa ylioppilastutkintolautakunnalle ne opiskelijat, jotka eivät saa päättötodistusta

pe 23.11. ilmoittautuminen kevään yo-kokeisiin päättyy, ylioppilastutkinnon tulokset tulevat viimeistään YTL:stä

pe 30.11 ilmoitettava rehtorille, mikäli ei halua jotakin koetta kompensoitavaksi

J O U L U K U U

ti 1.12. syksyn yo-kokeisiin osallistuneiden viimeinen ilmoittautumispäivä kevään yo-kokeisiin

pe 4.12. ylioppilasjuhla ja itsenäisyyspäivän juhla

T A M M I K U U

ke 20.1. äidinkielen tekstitaidon preliminääri

preliminäärit alkavat (preliminääri = harjoitusylioppilaskoe)

HELMIKUU

- preliminäärit päättyvät
- pe 12.2. äidinkieli, tekstitaidon yo-ko
- ma 15.2.- ke 17.2. Ylioppilaskirjoitusten kuullunymmärtämiskokeet
- to 18.2. penkkarit klo 9-10, lukuloma alkaa

MAALISKUU

- ma 1.3. alkaen yo-tentit (pääasiassa suullisia kuulustelutilaisuuksia yo-kokeisiin valmistautumiseksi)
- ma 15.3. äidinkieli, esseekoe, suomi/ruotsi toisena kielenä -koe
- ke 17.3. vieras kieli, pitkä oppimäärä
- pe 19.3. uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
- ma 22.3. toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
- ke 24.3. matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
- pe 26.3. psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia
- ma 29.3. vieras kieli, lyhyt oppimäärä

HUHTIKUU

- pe 20.4. ilmoittautuminen aineen oppimäärän päättöarvosanan korotustenttiin kansliaan
- ti 27.4. keväällä valmistuvilla viimeinen mahdollisuus suorittaa puuttuvan kurssin koe ja viimeinen mahdollisuus korottaa päättöarvosanaa
- pe 30.4. keväällä valmistuvien 75 kurssia suoritettuna ja arvosteltuna
- pe 30.4. opiskelijan ilmoitettava kirjallisesti kansliaan, mikäli ei halua nimeään julkaistavan ylioppilaiden luettelossa
- pe 30.4. yhteydenotto viimeistään erityisopettajaan mahdollisen luki-lausunnon saamiseksi syksyn yo-kirjoituksiin

TOUKOKUU

- ti 11.5. abi-info syksyn ylioppilaskokeisiin osallistuville
- ti 11.5. ilmoittautuminen syksyn yo-kokeisiin alkaa
- pe 14.5. rehtorille ilmoitettava, mikäli ei halua jotakin koetta kompensoitavaksi
- pe 25.5. ylioppilastutkinnon tulokset tulevat viimeistään YTL:stä
- ke 2.6. ilmoittautuminen syksyn yo-kokeisiin päättyy
- pe 4.6. kevätkirikko
- la 5.6. Ylioppilasjuhla ja lukuvuoden päätösjuhla

OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen tehtävä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Opiskelijan ohjaukseen lukio-opintojen aikana osallistuvat opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja, tutorit, rehtori ja opettajat. Opiskelija osallistuu ohjaukseen opinto-ohjauksen luokkatunneilla, ryhmänohjaustuokioissa, info-tilaisuuksissa, pienryhmäohjauksessa sekä henkilökohtaisessa ohjauksessa.

Opinto-ohjaajan puoleen voi kääntyä kaikissa opintojen suunnitteluun, kurssivalintoihin, ylioppilastutkintoon, jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvissä kysymyksissä.

Lukio-opintoihin kuuluu yksi pakollinen opinto-ohjauksen kurssi, joka suoritetaan kolmen lukiovuoden aikana.

1. V U O S I :

- Oppitunnit ensimmäisen jakson aikana
- Pienryhmäohjaus 3-4 jaksossa

2. V U O S I :

- Oppitunnit 4. jaksossa

3. V U O S I :

- Oppitunnit 2. jaksossa
- Osallistuminen Studia-messuille 2.-3-12.2009
- Viikottaiset ryhmänohjaustuokiot ovat osa opinto-ohjauksen kurssisuoritusta ja suoritus edellyttää 80 prosenttista läsnäoloa.

OPPIKIRJAT JA VÄLINEET

Lukiolainen hankkii itse oppikirjat ja muut opiskeluvälineet ennen kurssin alkua. Oppikirjat tulee olla mukana kurssin ensimmäisellä oppitunnilla. Oppaassa on luetelo käytettävistä oppikirjoista. Lukiolaisilta kerätään koko lukioajan kattava 5 euron koepaperimaksu. Kuvataidekursseista peritään kaikki käytettävät materiaalit ja välineet kattava 10 euron kurssikohtainen materiaalimaksu. Maksutosite näytetään kurssin opettajalle kahden viikon kuluessa kurssin alkamisesta.

TIEDOTTAMINEN

Lukuvuoden alussa opiskelijoille jaetaan lukuvuoden opinto-opas. Ajankohtaisista asioista tiedotetaan sekä opiskelijoille että huoltajille Wilmaviesteinä ja -tiedotteina. Viikottainen tiedottaminen opiskelijoille tapahtuu ryhmänohjauksessa.

Lukion opetussuunnitelma ja opinto-opas ovat nähtävissä lukion kotisivuilla www.kaitaa.com ja ajankohtaisista asioista www.espoo.fi koulun sivuilla.

OPISKELIJAHUOLTOPALVELUT

OPISKELIJAHUOLTORYHMÄ

Lukion opiskelijahuolto on opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Opiskelijahuolto on opiskeluympäristön hyvinvoinnin edistämistä sekä oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista. Opiskelijahuoltoryhmään kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja, lukiopsykologi ja terveydenhoitaja. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti rehtorin johdolla ja toimii yhteistyössä ryhmänohjaajien ja opettajien kanssa. Opiskelijahuoltohenkilöstö ottaa tarvittaessa yhteyttä huoltajiin, ja myös huoltajat voivat ottaa yhteyttä heihin. Opiskelijahuoltoryhmä toimii luottamuksellisesti ja sillä on vaihteluvollisuus.

ERITYISOPETTAJA

Erityisopettaja kartoittaa mahdollisia lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuksia ensimmäisten kouluviikkojen aikana. Lukiseula tehdään kaikille ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille.

Erityisopettaja kutsuu opiskelijoita haastatteluun ja mahdolliseen tarkempaan yksilölliseen lukitestiin seulatulosten perusteella. Oppimiseen liittyvissä erityisvaikeuksissa on mahdollista saada yksilöohjausta ja tukea.

Päävastuu lukitestaukseen osallistumisesta ja erityisjärjestelyjen hakemisesta on opiskelijalla ja huoltajalla. Rehtori neuvoo erityisjärjestelyjen hakemisessa. Tarkempia menettelyohjeita kannattaa kysyä lukion erityisopettajalta, rehtorilta tai opintojen ohjaajalta.

Lisätietoja erityisjärjestelyistä ylioppilaskirjoituksissa löytyy sivulta www.ylioppilastutkinto.fi.

Lukion erityisopettaja Päivi Kamula p. 09-816 82945, 046-8772835

LUKIOKURAATTORI

Lukiokuraattori tukee opiskelijoita lukionaikaisessa elämäntilanteessa. Hänen kanssaan voi keskustella kaikista sosiaalsiin suhteisiin liittyvistä asioista, kuten ihmis- ja perhesuhteista sekä erilaisista elämänmuutoksista ja sosiaaliturvasta. Opiskelija on tervetullut keskustelemaan myös, jos oma kasvu, kehitys tai itsenäistyminen mietityttävät.

Lukiokuraattori Tuula Karlsson tapaa opiskelijoita sovitusti lukiolla tai työhuoneessaan Espoon keskuksessa osoitteessa Kamreerintie 7, 4.krs. Hänet tavoittaa puhelinnumerosta 046 8773234 (myös tekstiviestit) sekä sähköpostitse tuula.karlsson@espoo.fi.

LUKIOPSYKOLOGI

Lukiopsykologi ohjaa, neuvoa ja tukee lukiolaisia hyvinvointiin, opiskeluun ja elämäntilanteeseen liittyvissä asioissa. Tavoitteena on opiskelijoiden myönteisen nuoruusiän kehityksen, toimintakyvyn ja mielenterveyden tukeminen. Syynä lukiopsykologin vastaanotolle hakeutumiseen voivat olla esim. väsymys, jännitys, masennus, ahdistus, stressi, ihmissuhteet, opintojen sujumiseen liittyvät asiat tai tulevaisuuden suunnitelmat.

Lukiopsykologin vastaanotolla järjestettävät yksilölliset tapaamiset ovat luottamuksellisia, vapaaehtoisia ja maksuttomia. Käyntimäärät ja niiden toteuttamista pa sovitaan yksilöllisesti. Tapaamiset järjestetään työpäivän aikana ja tarvittaessa lukiopsykologi kirjoittaa opiskelijalle poissaolotodistuksen oppitunnin ajaksi.

Lukiopsykologi kirjaa asiakastiedot asiakastietojärjestelmä AURAan (rekisteriseloste on nähtävillä Espoon kaupungin internet-sivuilla osoitteessa www.espoo.fi/suko sekä psykologin vastaanottotilassa). Rekisterin tiedot ovat salassa pidettäviä.

Psykologi Heini Ahlberg vastaa Espoonlahden, Kaitaan ja Olarin lukioiden psykologipalveluista. Vastaanotto tapahtuu koululla tai Espoon keskuksessa (osoite: Kamreerintie 7, 4. kerros). Ajan voi varata puhelimitse (09 816 26458), tekstiviestillä (050 367 1769) tai sähköpostitse (heini.ahlberg@espoo.fi).

OPI SKELIJATERVEYDENHUOLTO

Opiskelijaterveydenhuollon tarkoituksena on olla läsnä sekä tukea nuoria kasvusaan, yhteistyössä vanhempien, perheen ja koulun kanssa. Nuoria tuetaan tekemään terveitä ja vastuullisia valintoja. Tällä tavoin halutaan myös edistää koulu-yhteisön hyvinvointia ja myönteistä oppimisilmapiiriä sekä turvallista koulunkäyntiä. Ensimmäisen vuoden opiskelijoille tehdään vapaaehtoinen terveystarkastus, jossa käydään läpi nuoren terveystottumukset ja elämäntilanne

Opiskelijaterveydenhuollossa on käytössä Effica -asiakastietojärjestelmä. Asiakkaan tiedot ovat aina salaisia.

Kaitaan lukion opiskelijoiden hammashoito tapahtuu kotiosoitteen mukaan olevassa hoitolassa.

Terveystenhoitaja Anna Flinck on tavoitettavissa ma - pe puh. 816 46312 tai 046-877 1672, anna.k.flinck@espoo.fi. Terveystenhoitaja tavattavissa lukion tiloissa torstaisin.

K O U L U R U O K A I L U

Kouluruokailun järjestää Sodexho. Lukiolaiset ruokailevat kolmessa vuorossa erillisen aikataulun mukaisesti. Tarjolla on sekä liha- että kasvisvaihtoehto. Erityisruokavaliota varten opiskelija täyttää terveystenhoitajalta saatavan lomakkeen lukuvuoden alussa.

OPINTOETUUDET

OPINTOTUKI : OPINTORAHAA, ASUMISLISÄ, OPINTOLAINA

Opintotuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat 17 vuoden ikä ja

- päätoiminen opiskelu (75 kurssia lukiossa)
- opinnoissa edistyminen (väh 10 kurssia tai 2 yo-tutkintoa/lukukausi)
- tuen tarve (vanhempien tulot alle 40800e, jos yli 61000 e ei tukea ja tältä väliltä vähennettynä)

HUOM ! Oppilaitos seuraa opintojen edistymistä ja ilmoittaa KELAan mikäli eivät edisty, tuki keskeytetään.

Opintotukihakemuksen voit tehdä verkossa KELAn sivuilla tai paperiversiona ja jättää sen koulusihteerille. Tukea ei makseta takautuvasti vaan sen kuukauden aikana on jätettävä hakemus mistä lähtien tukea haluaa. Lisätietoja koulusihteeriltä ja kelan sivuilta www.kela.fi.

MATKAKORTTI OPISKELIJA - ALENNUKSELLA

Pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi) sisäiseen ja seutu liikenteeseen. Opiskelija asuu vakituisesti pääkaupunkiseudulla, on täyttänyt 17 vuotta, opiskelee päätoimisesti lukiossa.

Matkakortti hankitaan palvelupisteestä, mukana valokuvallinen henkilötodistus (passi, ajokortti, Kela-kortti, virallinen hlökortti), ja alennuslippuhakemuslomake täytettynä oppilaitoksen leimalla ja allekirjoituksella varustettuna. Matkakorttiin voi ladata sitten alennettuja kausi- ja arvolippuja. Alennus on voimassa 1.8.2009 - 31.7.2010, syksyllä opintonsa päättävillä saman vuoden joulukuun loppuun. Alennusoikeus on uusittava vuosittain palvelupisteessä. Alennuslippuhakemuksia 5 krs:n käytävällä, täytä ja hae koulusihteeriltä leima ja allekirjoitus.

OPISKELIJAKORTTI

Kaitaan lukion opiskelijat voivat hankkia kansliasta Opetushallituksen hyväksymän opiskelijakortin, jota varten tarvitaan passikuva. Kortti maksaa 2 euroa ja oikeuttaa mm. opiskelija-alennuksiin.

KOULUMATKATUKI

Koulumatkatukea voi hakea opiskelija, jos hänen yhdensuuntainen koulumatkansa on vähintään 10 kilometriä ja kustannuksien on oltava vähintään 54 euroa/kk. (Matkakustannuksia ei korvata 100 kilometriä ylittävältä osalta.) Hakulomakkeita ja ostotodistuksia saa KELAn paikallistoimistosta ja kansliasta. Opiskelijan on hakemuksen lisäksi täytettävä ostotodistus, joka täydennetään oppilaitoksessa lipunostokertojen määrällä ja ostoajankohdalla. Ostotodistuksella opiskelija voi ostaa linja-auto- tai junalippuja koulumatkatueella alennettuun hintaan. Lisätietoja Kelan kotisivuilta internetistä www.kela.fi ja koulusihteeriltä.

LUKION KURSSIT

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

PAKOLLISET KURSSIT

A101 KIELI, TEKSTIT JA VUOROVAIKUTUS

Tutustutaan eri tekstilajeihin. Totutellaan ilmaisemaan itseään ryhmässä ja esittämään perusteltuja näkemyksiä. Tutkitaan, miten oma ja tekstin konteksti vaikuttavat ilmaisuun. Kurssi valmentaa omaksumaan perustaitoja, joita tarvitaan äidinkielen lukio-opinnoissa. Houkutellaan opiskelijaa kasvattamaan yleissivistystään ja kulttuurista lukutaitoaan eli omaksumaan utelias asenne elämänilmiöitä kohtaan.

A102 TEKSTIEN RAKENTEITA JA MERKITYKSIÄ

Opitaan tuottamaan jäsenneltyä tekstiä, sekä kirjoitettua että puhuttua. Tutkitaan, mikä tekee tekstistä vaikuttavan ja kiinnostavan. Opetellaan käyttämään tarkoituksenmukaisia tekstuaalisia keinoja. Tarkastellaan lähemmin tekstin osia: sanavalintoja, lauseenmuodostusta ja kappalejakoa. Totutellaan rakentamaan tekstiä esim. kysymysten ja miellekarttojen avulla.

A103 KIRJALLISUUDEN KEINOJA JA TULKINTAA

Syvennyetään kaunokirjallisuuteen ja kirjoitetaan omia fiktiivisiä tekstejä. Opetellaan tulkitsemaan kaunokirjallisuutta, sen konnotaatioita ja merkitystasoja. Eritellään kerrontatekniikkaa: tunnistetaan mm. aihe, kerronta, kuvaus, kertoja ja henkilöt, aikasuhteet, näkökulma, motiivi, symboli ja tematiikka fiktiivisestä tekstistä. Opiskellaan kirjallisuuden tulkinnan vaatimaa asioiden käsitteellistämistä.

A104 TEKSTIT JA VAIKUTTAMINEN

Luetaan, eritellään ja kirjoitetaan argumentoivia tekstejä. Havainnoidaan, miten mediaesitysten ideologia rakentuu mm. mainonnassa ja muissa eri medioiden vaikuttamaan pyrkivissä tekstityypeissä. Harjoitellaan argumentointitapoja ja retorisia keinoja sekä harjoitetaan lähdekritiikkiä. Rohkaistutaan, toivottavasti, ilmaisemaan omat näkemykset perustellusti ja erittelemään muiden näkemysten kesävyyttä.

A105 TEKSTI, TYYLI JA KONTEKSTI

Tutustutaan eri-ikäisiin ja erityylyisiin kaunokirjallisiin ja asiateksteihin. Hiotaan omaa tyyliä. Eritellään kulttuurin kontekstin ja oman kontekstin vaikutusta näkökulmiin ja aatemaailmaan. Tutustutaan syvemmin esseistiseen tyyliin ja ilmaisuun. Opitaan kokoamaan aineistoa omassa kirjoitusprosessissa, muokkaamaan ja hiomaan tekstiä. Tutustutaan eurooppalaisen kirjallisuuden virtauksiin.

A106 KIELI, KIRJALLISUUS JA IDENTITEETTI

Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden ja suomen kielen kehityksen vaiheisiin. Havainnoidaan, miten kieli ja kirjallisuus rakentavat suomalaista identiteettiä. Pohditaan oman identiteetin rakentumista suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuurin näkökulmista. Opiskellaan tekstitaidon vastausten ja esseiden kirjoittamista, kuten muillakin kursseilla.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

A107 PUHEVIESTINNÄN TAITOJEN SYVENTÄMINEN

Opiskellaan eri puhetilanteissa vaikuttamista perehtymällä niiden ominaispiirteisiin. Hiotaan esiintymisvalmiuksia mm. puheen pidossa, neuvotteluissa, kokouksissa ja keskusteluissa. Pohditaan, mistä puheviestinnän vaikuttavuus syntyy. Tulkitaan nonverbaaleja viestejä. Opitaan rakentamaan tilanteeseen sopivaa vuorovaikutusta.

A108 TEKSTITAITOJEN SYVENTÄMINEN

Hiotaan ja syvennetään tekstin analysoimisen ja kirjoittamisen taitoja. Kurssi antaa valmiuksia varsinkin ylioppilaskirjoitusten tekstitaidon kokeeseen. Opitaan tietoisesti rakentamaan tiivis teksti. Kiinnitetään huomiota tekstin ideointiin, suunnitteluun, näkökulman valintaan, jäsentelyyn, muokkaamiseen, tyylin hiontaan, otsikointiin ja ulkoasun viimeistelyyn. Kirjoitetaan tekstitaidon kokeen vastauksista ja analysoidaan niitä. Suositellaan jokaiselle!

A109 KIRJOITTAMINEN JA NYKYKULTTUURI

Teräستetään kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa. Perehdytään ajankohtaisiin kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoihin. Kiinnitetään huomiota tekstin näkökulman valintaan, ajattelun itsenäisyyteen ja ilmaisun omaäänisyyteen. Kurssi valmentaa erityisesti ylioppilaskirjoitusten esseekokeeseen. Kirjoitetaan esseitä. Suositellaan jokaiselle!

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

A110 KIRJALLISUUDEN TULKINNAN SYVENTÄMINEN

Syvennetään kaunokirjallisuuden erittelyn valmiuksia. Äidinkielen ja kirjallisuuden ylioppilaskokeessa on aineistoina kirjallisuutta, jota tulee eritellä. Kurssi palvelee ylioppilaskokeeseen valmistautuvia ja kirjallisuudesta muutoinkin kiinnostuneita. Opettelemme analysoimaan kirjallisuutta eri lukutapoja hyödyntäen. Kertaamme kaunokirjallisuuden tutkimuksen terminologiaa ja sovellamme sitä tekstien tulkintaan ja erittelyyn. Lueimme romaaneja, runoja ja näytelmiä.

A111 KIELENHUOLLON KURSSI

Kurssilla opiskellaan kirjoittamaan oikeakielisyysohjelmien mukaista asiasuomea. Käydään läpi lukiolaisten tavallisimmat ja vähän harvinaisemmatkin tekstien virhetyyppit oikeakielisyysharjoituksin. Kurssin voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa. Erityisesti kurssista on hyötyä ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville, jotka haluavat karsia virheet teksteistään.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

AI 12 MEDIALUKUTAITO

Kurssilla tutkitaan, miten mediaesitykset rakentavat maailmankuvaamme ja millaisia haasteita tiedon välittäminen ja vastaanottaminen sisältää. Tutustutaan median ajankohtaisiin ilmiöihin, mm. sen kaupallistumiseen ja viihteellistymiseen. Eritellään mediatekstien ideologisuutta ja objektiivisuutta. Harjoitellaan siis representaatioiden kriittistä lukutapaa mm. tunnistamalla uutisoinnista ja mainonnasta kertomuksia ja konnotaatioita, joilla meihin pyritään vaikuttamaan. Tutustutaan viestinnän tutkimuksen terminologiaan. Keskustellaan yhdessä, laaditaan omia esityksiä ja analyysejä portfolioon. Kurssi sopii valittavaksi niin osaksi mediadiplomin suorittamista kuin harjoitteluksi päättökokeen media-aiheisia tehtävänäntöjä varten.

AI 13 MYYTTEJÄ JA IHMISKUVIA

Tutustutaan kulttuurialueemme nais- ja miesmyytteihin. Todetaan median, erityisesti ns. tajuntateollisuuden, hyödyntävän myyttejä tuotannossaan. Pohditaan, ohjaavatko myytit käyttäytymistämme tarjoamalla meille usein stereotyyppisiä mies- ja naiskuvia. Eritellään meille markkinoitavia ihmiskäsityksiä mm. musiikkivideoista, elokuvakerronnasta ja televisiosarjoista ja -formaateista. Sopii valittavaksi osaksi mediadiplomin suorittamista tai puhtaasta mielenkiinnosta täydentämään äidinkielen oppisisältöjä. Mahdollisuus hyödyntää myyttejä myös omassa tuotannossa

AI 14 LUOVAN KIRJOITTAMISEN KURSSI

Kurssi tähtää omaperäisen ja itsenäisen kirjoittajan löytämiseen itsestään. Kirjoittaminen on nautinto, jolla tehdään maailmaa näkyväksi omalle itselle ja muille! Kurssilla kirjoitetaan fiktiota ja/tai faktaa luovasti ja omaäänisesti. Nyt on mahdollisuus kokeilla eri tekstilajeja ja -tyyppejä sekä tyylikeinoja ilman paineita. Kirjoitamme novelleja, satuja, pakinaa, päiväkirjaa, sarjakuvaa, näytelmädialogia, puheita, pamfletteja, esseitä tai runoja valinnan mukaan. Uskalla kokeilla.

ENGLANTI (A - KIELI)

PAKOLLISET KURSSIT

EA01 NUORI JA HÄNEN MAAILMANSÄ

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita. Peruskenteiden vahvistamista.

EA02 VIESTINTÄ JA VAPAA-AIKA

Aihepiirinä vapaa-aika ja harrastukset. Puheviestinnän harjoittelua monipuolisesti, lyhyen suullisen esityksen pitäminen. Viestinnällisten tehtävien avulla harjoitellaan kirjoittamistaitoa ja laajennetaan rakenteiden osaamista.

EA03 OPISKELU JA TYÖ

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Kirjallisenä tuotoksena oman CV:n ja työhakemuksen laatiminen, suullisena harjoituksena on työhaastattelutilanne.

EA04 YHTEISKUNTA JA YMPÄRÖIVA MAAILMA

Yhteiskuntaelämän sanastoa. Harjoitellaan tiivistelmän tekoa.

EA05 KULTTUURI

Filmi, teatteri, musiikki, kuvataiteet, kirjallisuus. Kulttuuria monipuolisesti.

EA06 TIEDE, TALOUS JA TEKNIikka

Tiede, tekniikka, viestintä, talouselämä. Sanavarastoa laajennetaan.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Englannin ylioppilaskirjoitukset pohjautuvat etupäässä kursseihin EA07 ja EA08

EA07 LUONTO JA KESTÄVÄ KEHITYS

Teksteissä käsitellään luontoa ja kestäväää kehitystä. Kieliopissa kerrataan verbioppi. Sanavarastoa laajennetaan ja tehdään kuunteluharjoituksia. Kurssilla tehdään myös yo-kirjoitusten harjoituskoe, joka kertoo tämänhetkisen osaamisen tasosi.

EA08 YHTEINEN MAAILMA JA KANSAINVÄLISTYMINEN

Tekstit tarkastelevat globaaleja ilmiöitä esimerkkien ja yksittäisten ihmisten tai ihmisryhmien avulla. Paljon sanavaraston monipuolista kartuttamista sekä kuunteluharjoituksia. Kieliopissa kerrataan mm. artikkelit ja pronominit. Harjoitellaan yo-kirjoitusten eri kirjoitustehtäviä sekä tehdään harjoituskoe, joka kertoo tämänhetkisen osaamisen tasosi.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

EA09 KERTAUSKURSSI

Kielioppia kerrataan monipuolisesti, tehdään tehtäviä monistevihosta. Kurssi on tarkoitettu 2.- ja 3. -luokkalaisille. Valmentaa yo-kirjoituksiin.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

EA00 PERUSASIOIDEN KERTAUS

Perusasioiden kertauskurssi niille 1.- ja 2.- vuoden opiskelijoille, joilla on hylätty arvosana englannin 1. tai 2. kurssista. Kurssilla pääset paikkaamaan puutteita perusasioissa ja hyvään alkuun englannin opinnoissasi.

EA11 THE WORLD TODAY

Lähinnä abeille tarkoitettu kurssi, missä seurataan television, internetin ja aikakauslehtien avulla maailmantapahtumia, keskustellaan niistä ja raportoidaan niitä portfolioon. Tämä kurssi on hyvää valmennusta yo-kirjoituksiin, sillä kurssilla käsitellään ajankohtaisia tekstejä ja laajennetaan sanavarastoa.

EA12 TUTKIELMAKURSSI

Opettajan johdolla tehty tutkielma englanniksi jostakin yhdestä sovitusta aiheesta.

RUOTSI (B - K I E L I)

PAKOLLISET KURSSIT

BB01 KOULU JA VAPAA-AIKA

Kurssin aihepiireinä ovat vapaa-aika ja perhe, koulu sekä harrastukset. Kurssilla panostetaan suulliseen kielitaitoon ja lyhyiden viestien kirjoittamiseen ja oppimistrategioiden kehittämiseen.

BB02 ARKIELÄMÄÄ POHJOISMAISSA

Toisen kurssin aiheina ovat Tukholma ja Pohjoismaat, ruoka ja asuminen, työ ja rahankäyttö, terveys ja kännykkäkäyttö. Kurssin aikana harjoitellaan lyhyiden viestien ymmärtämistä ja kirjoittamista sekä kehitetään edelleen suullisen viestinnän strategioita.

BB03 SUOMI, POHJOISMAAT JA EUROOPPA

Aihepiireinä ovat Suomi, Ahvenanmaa sekä suomenruotsalaiset ja ruotsinsuomalaiset. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita ja kirjoittamista kirjoittamalla erilaisia viestejä.

BB04 ELÄMÄÄ YHDESSÄ JA ERIKSEEN

Kurssin teemoja ovat ihmissuhteet, sukupolvien ja kulttuurien välinen kohtaaminen sekä elämänkatsomukset. Kurssilla saat vinkkejä kirjoitelmien laatimiseen sekä erilaisiin keskustelutilanteisiin.

BB05 ELINYMPÄRISTÖMME

Kurssin aiheina ovat muuttuva elin- ja työympäristö, joukkoviestimet ja luonto. Kurssilla harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita, tiivistelmän laatimista ja kehitetään keskustelutaitoja.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

BB06 KULTTUURIN TEKIJÖITÄ JA NÄKIJÖITÄ

Kurssilla käsitellään kulttuuria ja ajankohtaisia aiheita. Kerrataan ja harjoitellaan suullisia viestinnällisiä tilanteita. Kieliopin kokoavien tehtävien avulla harjoitellaan yo-kokeeseen. Kurssin avulla vahvistat kielitaitoasi monipuolisesti.

BB07 YHTEINEN MAAILMA JA KANSAINVÄLISTYMINEN

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt, kansainvälisyys, opiskelu, työelämä ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Kurssilla harjoitellaan yo-kokeen osa-alueita ja kerrataan aikaisempien kurssien rakenteita.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

BB08 RUOTSIN TÄYDENNYSKURSSI

Kurssilla treenataan yo-kirjoitusten osa-alueita; kerrataan ruotsin kielen rakenteita ja sanastoa, harjoitellaan erityyppisiä kirjoitelmia ja kuuntelustrategioita. Kurssi on suunnattu yo-kirjoituksiin valmistuville opiskelijoille.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

BB00 PERUSASIOIDEN KERTAUSKURSSI

Perusasioiden kertauskurssi niille 1.- ja 2.- vuoden opiskelijoille, joilla on hylätty arvosana ruotsin 1. tai 2. kurssista. Kurssilla pääset paikkaamaan puutteita perusasioissa ja hyvään alkuun ruotsin opinnoissasi.

BB09 LÄR DIG TALA OCH SKRIVA

Kurssilla treenataan kirjallista ja suullista tuottamista erilaisten viestinnällisten harjoitusten avulla. Kurssi sopii hyvin yo-kokeeseen valmistautuville, mutta sen voi valita jo 3.kurssin jälkeen.

BB10 PRAKTISK SVENSKA

Kurssilla harjoitellaan käytännön kielitaitoa ja tutustutaan (suomen-)ruotsalaiseen kieliympäristöön. Ei järjestetä lv. 2009 - 10.

BB11 TUTKIELMAKURSSI

Opettajan johdolla tehty tutkielma yhdessä sovitusta aiheesta.

RANSKA (D – K I E L I)

Yläkoulussa ranskaa B2-kielenä opiskelleet voivat suorittaa tasokokeen 1. kurssin alussa. Mikäli opiskelija tarvitsee tai haluaa kertausta, hän jatkaa 1. kurssista eteenpäin. Muussa tapauksessa hän voi tulla mukaan viimeistään 3. kurssille.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

FDO1 HYVÄÄ PÄIVÄÄ, HAUSKA TUTUSTUA

Kurssilla tutustutaan eri maiden nuoriin, jotka opiskelevat Toulousissa Etelä - Ranskassa. Opitaan selviytymään yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa ja rakenteina opitaan lukusanat, verbejä presensissä ja perfektissä.

FDO2 NÄIN ASIAT HOITUVAT

Kurssilla tutustutaan Pariisiin nähtävyyksiin. Ollaan ravintolassa ja ostoksilla. Rakenteista opitaan mm. refleksiiviverbejä ja imperatiivi.

FDO3 VAPAA- AIKA JA HARRASTUKSET

Kurssilla käsitellään ranskalaista ruokakulttuuria, musiikkia ja urheilua. Rakenteina mm. imperfekti ja adverbti.

FDO4 MEILLÄ JA MUUALLA

Kurssilla tutustutaan elämään Suomessa ja ranskankielisissä maissa. Kieliopissa keskitytään futuuriin ja konditionaaliin.

FDO5 ENNEN JA NYT

Kurssilla käsitellään historiallisia aiheita linkittäen ne Ranskaan tai ranskankieliseen maahan. Rakenteina: subjunktiivi ja passé simple.

FDO6 OPISKELU JA TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT

Kurssilla aiheena koulu ja myöhempi opiskelu sekä työelämä.

FDO7 ELÄKÖÖN KEKSINNÖT

Kurssilla paneudutaan keksintöjen maailmaan. Kieliopista opitaan passiivi ja menneen ajan konditionaali.

FDO8 YHTEINEN MAAPALLOMME

Kurssilla aiheina ympäristö ja luonnonsuojelu. Kerrataan vanhoja kielioppiasioita ja uutena asiana passé simple.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

FDO9 RANSKAN YO-KOKEESEEN VALMENTAVA KURSSI

Kurssille voivat osallistua kaikki vähintään 6 kurssia opiskelleet opiskelijat. Oppimateriaalina käytetään erilaisia yo-tehtäviä. Arviointi: suoritusmerkintä.

SAKSA (A - KIELI)

PAKOLLISET KURSSIT

SA01 NUORI JA HÄNEN MAAILMANSÄ

Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita ja vahvistetaan sanaston ja perusrakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin.

SA02 VIESTINÄ JA VAPAA-AIKA

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Aihepiireinä vapaa-aika, harrastukset ja palvelut.

SA03 OPISKELU JA TYÖ

Kurssilla harjoitellaan muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää.

SA04 YHTEISKUNTA JA YMPÄRÖIVÄ MAAILMA

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

SA05 KULTTUURI

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Kulttuuri-identiteetti, kulttuurien tuntemus ja viestintä- ja mediaosaaminen tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat sovitusta aiheesta laajakkon tuotoksen ja esittelevät sen.

SA06 TIEDE, TALOUS JA TEKNIikka

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen vahvistamalla tekstin ymmärtämisen, kuullunymmärtämisen, kirjallisen tuottamisen ja aihepiirien sanaston hallintaa.

SA07 LUONTO JA KESTÄVÄ KEHITYS

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväen kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

SA08 YHTEINEN MAAILMA JA KANSAINVÄLISTYMINEN

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaiset maailmankuvat.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

SA09 SAKSAN TÄYDENNYSKURSSI

Kurssilla kerrataan kielioppia ja sanastoa sekä harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten eri osa-alueita. Tavoitteena on vahvistaa koko oppiaineen monipuolista hallintaa.

S A K S A (D - K I E L I)

Yläkoulussa saksaa B2- kielenä lukeneet voivat tehdä tasokokeen 1. kurssin alussa. Mikäli opiskelija tarvitsee kertausta, hän jatkaa 1. kurssista eteenpäin. Muussa tapauksessa hän voi aloittaa halutessaan viimeistään 3. kurssista.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

SD01 HYVÄÄ PAIVÄÄ, HAUSKA TUTUSTUA

Käsitellään saksalaisen nuoren koulunkäyntiä, harrastuksia, perhe-elämää sekä lomanviettoa. Kieliopista opitaan mm. verbien presens, artikkelit sekä substantiivien yksikkö ja monikko.

SD02 NÄIN ASIAT HOITUVAT

Opitaan kertomaan tunteista ja pyytämään anteeksi. Tutustutaan saksalaiseen ruokakulttuuriin, matkustamiseen saksalaisissa maissa ja opitaan sairaussanastoa. Uusina kielioppiasioina käydään mm. omistuspronominit sekä persoonapronomien ja substantiivien akkusatiivi.

SD03 VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET

Tutustutaan saksalaiseen asumiseen, perhe- ja muiden juhlien viettoon sekä saksalaiseen kulttuuriin. Kieliopissa uusia asioita ovat mm. sein ja haben-verbien imperfekti, perfekti ja sivulause.

SD04 MEILLÄ JA MUUALLA

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede ja historia, saadaan tietoa esim. Wienistä ja Berliinistä. Käsitellään ihmisen elinympäristöä maalla ja kaupungissa. Uusina kielioppiasioina opitaan mm. prepositioita ja genetiivi.

SD05 ENNEN JA NYT

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Saadaan tietoa tekniikasta ja luonnontieteistä. Opitaan ilmaisemaan ajatuksia mm. eläin- ja ympäristönsuojelusta. Uusina rakenteina opiskellaan mm. imperfekti, -isi-muodot, adjektiivin taivutus ja vertailu.

SD06 OPIKELU JA TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Opitaan ottamaan kantaa ja väittelemään mm. ihmissuhteista, aikuistumisesta, työstä ja tulevaisuudesta. Uusina kielioppiasioina käsitellään mm. infinitiivi, futuuri ja imperatiivi.

SD07 KOTIMAANI

Opitaan kertomaan Suomesta, suomalaisesta elämänmuodosta ja nähtävyyksistä. Käsitellään myös aihetta saksalaisuus sekä tutustutaan saksalaisiin taiteilijoihin ja taidehistoriaan. Kieliopista kerrataan substantiivit, adjektiivit ja pronominit.

SD08 MINUN MAAILMANI

Opitaan kertomaan opiskelusta ja ammatinvalinnasta sekä vaativampia rakenteita käyttäen myös vapaa-ajasta. Tutustutaan saksan kielen ominaispiirteisiin, saksalaiseen lehdistöön ja kirjallisuuteen. Kieliopista kerrataan mm. verbit, prepositiot, lukusanat, konjunktiot ja sanajärjestys.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

SD09 ABIN AVUKSI

Saksan täydennyskurssi. Kurssilla kerrataan tärkeimpiä kielioppiasioita sekä sanastoa ja harjoitellaan erityisesti yo-kirjoitusten eri osa-alueita.

ESPANJA (D - KIELI)

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PDO1 ¡BUENOS DÍAS!

Kurssilla on päätavoitteena espanjan kielen arkipäivän pragmaattisten tilanteiden (esittäytyminen, tervehtiminen, ravintolatilanteet) puheviestinnän perushallinta, jonka edellytyksiin kuuluu eritoten ääntämisen ja intonaation sekä oikeinkirjoituksen alustava hallinta.

PDO2 ¿ALGO MÁS? ARKEA JA VIIKONLOPPUJA ESPANJAKSI

Kurssin aihepiirejä ovat lisäksi suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa.

PDO3 TIEMPO LIBRE

Kurssilla opetellaan liikkumaan kaupunkiympäristössä espanjaksi ja kertomaan kotitöistä, lomailusta, televisiosta jne. espanjaksi.

PDO4 EN FINLANDIA Y EN LOS PAÍSES HISPANOHABLANTES

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

PDO5 ANTES Y AHORA

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

PDO6 ¿QUÉ VAMOS A HACER EN EL FUTURO?

Kurssin tavoitteena on kerrata syventävien kurssien keskeisintä sanastoa ja kieliooppisältöä. Kurssin aihepiirit liittyvät opiskeluun ja työelämään sekä tulevaisuudensuunnitelmiin.

PDO7 NUESTRA CULTURA Y NUESTRO PLANETA

Kurssilla jatketaan espanjan kieliopin ja sanaston kertausta. Tavoitteena on valmentautua ylioppilaskirjoituksiin, mutta myös opiskella lisää rakenteita ja sanastoa.

PDO8 YHTEINEN MAAPALLOMME

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

M A T E M A T I I K A N P I T K Ä O P P I M Ä Ä R Ä

PAKOLLISET KURSSIT

MA01 FUNKTIOT JA YHTÄLÖT

Yhtälön ratkaiseminen. Prosenttilaskenta. Potenssifunktio. Verrannollisuus. Potenssiyhtälön ratkaiseminen. Juuret ja murtopotenssi. Eksponenttifunktio

MA02 POLYNOMIFUNKTIOT

Polynomien tulo ja binomikaavat. Polynomifunktio. Toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä. Toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen. Toisen asteen polynomin jakaminen tekijöihin. Polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

MA03 GEOMETRIA

Kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus. Pythagoraan lause. Suora- ja vino- kulmaisen kolmion trigonometriaa. Sini- ja kosinilause. Ympyrän osien ja siihen liittyvien suorien geometria. Kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

MA04 ANALYYTTINEN GEOMETRIA

Pistejoukon yhtälö. Suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt. Itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen. Yhtälöryhmän ratkaiseminen. Pisteiden etäisyys suorasta

MA05 VEKTORIT

Vektoreiden perusominaisuudet. Vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä vektorin kertominen luvulla. Koordinaatiston vektoreiden pistetulo. Yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus. Suorien esittäminen vektoreiden avulla. Kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteet. Etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

MA06 TODENNÄKÖISYYS JA TILASTOT

Diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma. Jakauman tunnusluvut. Klassinen ja tilastollinen todennäköisyys. Kombinatoriikka. Todennäköisyyksien laskusäännöt. Diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma. Diskreetin jakauman odotusarvo. Normaalijakauma

MA07 DERIVAATTA

Rationaaliyhtälö ja –epäyhtälö. Funktion raja-arvo. Jatkuvuus ja derivaatta. Polynomifunktion derivoiminen. Funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen. Polynomifunktion kulun tutkiminen. Ääriarvojen määrittäminen

MA08 JUURI- JA LOGARITMIFUNKTIOT

Juurifunktiot ja –yhtälöt. Eksponenttifunktiot ja –yhtälöt. Logaritmfunktiot ja –yhtälöt. Yhdistetyn funktion derivaatta. Käänteisfunktio. Juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat ja ääriarvotehtävät.

MA09 TRIGONOMETRISET FUNKTIOT JA LUKUJONOT

Suunnattu kulma ja radiaani. Trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen. Trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen, trigonometristen funktioiden derivaatat ja ääriarvotehtävät. Lukujonot. Aritmeettinen jono ja summa. Geometrinen jono ja summa

MA10 INTEGRAALILASKENTA

Integraalifunktio. Alkeisfunktioiden integraalifunktiot. Määrätty integraali. Pinta-alan ja tilavuuden laskeminen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MA11 LUKUTEORIA JA LOGIIKKA

Lauseen formalisointi. Lauseen totuusarvot. Totuustaulukot. Tautologia. Kvanttorit. Suora, käänteinen ja ristiriitatodistus. Induktiotodistus. Alkuluvut. Kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö. Eukleideen algoritmi. Diofantoksen yhtälö. Kokonaislukujen kongruenssi.

MA12 NUMEERISIA JA ALGEBRALLISIA MENETELMIÄ

Kompleksiluvut. Polynomien jaollisuus ja jakoalgoritmi. Yhtälön numeerinen ratkaiseminen Newtonin menetelmällä ja kiintopistemethodella. Numeerinen derivointi. Numeerinen integrointi puolisuunnikassäännöllä ja Simpsonin menetelmällä.

MA13 DIFFERENTIAALI- JA INTEGRAALILASKENNAN JATKOKURSSI

Osamurtohajotelma. Funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen. Raja-arvokäsitteen laajennuksia. Asymptootit. Jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia. Funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä. Sarjat. Murtolausekkeen integrointi. Epäoleelliset integraalit.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MA14 JOHDANTOKURSSI

Murtoluvut. Potenssi. Polynomit. Muistikaavat. Murtolausekkeet. Ensimmäisen asteen yhtälö ja epäyhtälö. Prosenttilaskenta.

MA15 KERTAUSKURSSI

YO-kirjoituksiin valmistautumista. Syvennetään ja yhdistellään aiemmillä kursseilla opiskeltuja taitoja. Kertaustehtäviä ja ylioppilastehtäviä

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

MA16 TALOUSMATEMATIIKKA

Indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia. Taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla. *Kurssi on yhteinen lyhyen matematiikan NBO7 -kurssin kanssa.*

M A T E M A T I I K A N L Y H Y T O P P I M Ä Ä R Ä

PAKOLLISET KURSSIT

NB01 LAUSEKKEET JA YHTÄLÖT

Reaalilukujen laskutoimitusten kertausta. Polynomit. Ensimmäisen ja toisen asteen lausekkeet ja yhtälöt. Verrannollisuus. Prosentit.

NB02 GEOMETRIA

Yhdenmuotoisuus. Suorakulmaisen kolmion trigonometria. Pythagoraan lause. Kuvioiden ja kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia. Yhdenmuotoisuus. Jana koordinaatistossa.

NB03 MATEMAATTISIA MALLEJA I

Funktioiden peruskäsitteet. Funktiolajeja: Lineaarinen -, 2. asteen -, verrannollisuus-, eksponentti- ja potenssifunktio. Funktioiden soveltamista ongelmanratkaisuun. Eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla.

NB04 MATEMAATTINEN ANALYYSI

Polynomifunktion muutosnopeus ja derivaatta. Polynomifunktion kulun tutkiminen, suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen. Paikalliset ääriarvot ja niiden sovelluksia.

NB05 TILASTOT JA TODENNÄKÖISYYS

Frekvenssit ja keskiluvut, luokittelematon ja luokiteltu aineisto. Kombinaatiot. Todennäköisyyden käsite, summa- ja tuloperiaate. Binomijakauma, normaalijakauma.

NB06 MATEMAATTISIA MALLEJA II

Yhtälöparit ja lineaariset yhtälöryhmät. Tasoalueet. Lineaarinen optimointi. Aritmeettiset ja geometriset lukujonot, sovelluksena korkoa korolle.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

NB07 TALOUSMATEMATIIKKA

Indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia. Talousmatematiikan tehtävien ratkaisemista lukujonojen ja summien avulla.

Kurssi on yhteinen pitkän matematiikan kurssin MA16 kanssa.

NB08 MATEMAATTISIA MALLEJA III

Trigonometrian kertausta ja syventämistä. Vektorilaskennan perusteet. Tehtävien ratkaisujen muotoilemista, laskimen käyttöä ym. ylioppilastehtävien vastaamiseen valmentavaa.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

NB09 KERTAUSKURSSI

Pakollisten kurssien sisältöjen kertausta. Kokoavia tehtäviä, Ylioppilaskirjoitustehtäviä. Kurssin suorittaminen on välttämätön ehto hyvälle menestymiselle ylioppilaskirjoituksissa.

F Y S I I K K A

PAKOLLINEN KURSSI

FY01 FYSIIKKA LUONNONTIETEENÄ

Fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana. Aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset. Energian, erityisesti säteilyn sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa. Voima liikkeen muutoksen aiheuttajana.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

FY02 LÄMPÖ

Kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen. Paine ja hydrostaattinen paine. Kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia. Mekaaninen energia työ, teho ja hyötysuhde. Lämpöopin pääsäännöt, Sisäenergia ja energiavarat.

FY03 AALLOT

Jaksolliset ilmiöt, aaltoliikkeen periaatteet sovellutuksineen.

FY04 LIIKKEEN LAIT

Liike, Newtonin lait ja säilymislait.

FY05 PYÖRIMINEN JA GRAVITAATIO

Gravitaatio sekä pyörimisliike.

FY06 SÄHKÖ

Sähkökenttä, Jännite, vastukset, kondensaattorit sekä virtapiirit.

FY07 SÄHKÖMAGNETISMI

Tutustutaan magnetismiin, sähkömagneettiseen induktioon ja vaihtovirtaan sekä niihin liittyvään teoriaan ja sovelluksiin.

FY08 AINE JA SÄTEILY

Sähkömagneettinen säteily, röntgensäteily, mustan kappaleen säteily, valosähköilmiö.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

FY09 FYSIIKAN KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

FY10 Tähtitiede

Käydään läpi tähtitieteen historiaa, taivaan mekaniikkaa (planeettojen liikkeitä) tähtitieteen tutkimuskohteita ja menetelmiä. Voi suorittaa kurssin 1 jälkeen.

K E M I A

PAKOLLINEN KURSSI

KE01 IHMISEN JA ELINYMPÄRISTÖN KEMIA

Kurssilla käsitellään lähinnä orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happi- ja typpiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja reaktioita. Opiskellaan myös niissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus. Lisäksi opitaan suureet ainemäärä ja konsentraatio sekä liuosten valmistaminen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KE02 KEMIAN MIKROMAAILMA

Kurssilla paneudutaan aineen rakenteeseen sekä jaksollisen järjestelmän rakentumisperiaatteisiin ja systematiikkaan. Erityisesti pohditaan miten aineen rakenne vaikuttaa aineen ominaisuuksiin.

KE03 REAKTIOT JA ENERGIA

Kurssilla käsitellään erilaisia kemiallisia reaktioita, niihin vaikuttavia tekijöitä ja niissä esiintyviä energian muutoksia. Opitaan kirjoittamaan tasapainotettu reaktioyhtälö ja siihen liittyviä laskuja.

KE04 METALLIT JA MATERIAALIT

Kurssilla käsitellään metallien ominaisuuksia, niiden kemiaa ja käyttökohteita. Lisäksi esitellään tärkeimpien epämetallien kemiaa. Kursiin kuuluvat myös tärkeänä osana erilaiset hapettumis- ja pelkistymisreaktiot ja niiden sovellukset, kuten elektrolyysi.

KE05 REAKTIOT JA TASAPAINO

Kurssilla käsitellään tasapainoreaktioita (esim. happo-emästasapaino) ja tasapainon muuttumista, opetellaan pH-laskuja sekä liukoisuus ja liukoisuustasapaino käsitteet. Tutustutaan myös tasapainoon liittyviin graafisiin esityksiin.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

KE06 KEMIAN KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

KE07 KEMIAN TYÖKURSSI

Kurssilla tutustutaan käytännön laboratoriotyöskentelyyn tekemällä 6-10 erilaista työtä kemian eri osa-alueilta. Töistä tehdään työselostukset. Kurssin aikana pyritään tekemään myös tutustumiskäyntejä mm. Yliopiston kemianlaitokselle. Edeltävät kurssit: KE01 . Kurssi on erittäin suositeltava myös niille, jotka aikovat kirjoittaa kemian yo-kirjoituksissa.

B I O L O G I A

PAKOLLISET KURSSIT

BI01 ELIÖMAAILMA

Elämän perusedellytykset. Luonnon monimuotoisuus. Evoluutio. Ekosysteemin rakenne, toiminta ja energiatalous.

BI02 SOLU JA PERINNÖLLISYYS

Solun rakenne, kemia ja aineenvaihdunta. Kasvien rakenne ja energiatalous. Eläinten kudokset ja aineenvaihdunta. Perinnöllisyyden perusteet. Perintöaineksen muuttuminen. Lajinkehitysteoriat.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

BI03 YMPÄRISTÖEKOLOGIA

B1-kurssin Ekologia-osaan liittyvä jatkokurssi. Ekologinen tutkimus. Biodiversiteetti. Ympäristöongelmat. Suomen ekosysteemit. Kestävä kehitys.

BI04 IHMISEN BIOLOGIA

Keskeinen kurssi lääketieteen, terveydenhoitoalojen, psykologian ja biokemian jatkokoulutukseen. Kudokset. Elimistön rakenne ja toiminta. Elintoimintojen säätely. Lisääntyminen. Perinnöllisyys ja terveys. Immunitaetti.

BI05 BIOTEKNOLOGIA

Runsaasti B2-kurssin syventävää tietoa. Nykybiologian uusimpia saavutuksia, joita hyödynnetään mikrobiologian, biokemian, lääketieteen, terveydenhoitoalojen jatkokoulutukseen Solun hienorakenne. Geenin toiminta. Geeniteknologia ja geenitutkimus. Mikrobit. Kasvi- ja eläinjalostus. Geenitekniikan lainsäädäntö..

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

BI06 IHMISEN KEHITYSBIOLOGIA

Ihmisen yksilönkehitys ja sitä säätelevät tekijät. Ei järjestetä lv. 2008 – 2009.

BI07 BIOLOGIAN KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

MAANTIETEE

PAKOLLISET KURSSIT

GE01 SININEN PLANEETTA

Maan planetaarisuus, ilmakehä, vesikehä, maapallon rakenne.

GE02 IHMINEN JA YMPÄRISTÖ

Luonnon ja ihmisen vuorovaikutus. Väestöräjähdyks. Luonnonvarat. Nälkä. Energialähteet. Aluesuunnittelu.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

GE03 RISKIEN MAAILMA

Syventää GE1 ja GE2 -kurssien teemoja, jotka koskevat maapalloon kohdistuvia katastrofeja. Luonnon omaan toimintaan liittyvät riskit. Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit. Ihmiskunnan riskit.

GE04 ALUETUTKIMUS

Kartografian perusteet ja maantieteellinen lähdeaineisto. Paikkatietojärjestelmä. Oma aluetutkimus. Käytännön tutustuminen erilaisiin karttoihin ja niiden tulkitseminen.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

GE05 KEHITYSMAAT

Pakollisten GE1 ja GE2 -kurssien sisällöt sovitettu koskemaan erityisesti kehitysmaita. Kehitysmaatyypit. väestö ja perhe. Nälkä ja taudit. kaupungistuminen. Siirtolaisuus, pakolaisuus. Talous. Ympäristöongelmat. Kehitysyhteistyö. 1 kehitysmaareferaatti (oman valinnan mukaan)

GE06 MAANTIETEEN KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

U S K O N T O

PAKOLLISET KURSSIT

UE01 USKONNON LUONNE JA MERKITYS

Tutustut uskontoon ilmiönä ja uskonnon tieteelliseen tutkimukseen, suuriin maailmanuskontoihin ja uskonnon vaikutuksiin ajattelussa, kulttuurissa ja yhteiskunnassa. Saat myös perustietoa Raamatun synnystä, sisällöstä ja tulkinnasta sekä ajankohtaisesta Raamattuun liittyvästä keskustelusta.

UE02 KIRKKO, KULTTUURI JA YHTEISKUNTA

Tutustut, miten kristinuskon eri aikoina vaikuttanut kulttuuriin ja millaisia vaikutuksia ympäröivällä kulttuurilla on ollut kristinuskolle. Tutustut kristinuskon poliittisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin eurooppalaisessa kulttuurissa sekä ymmärrät ja osaat analysoida nykyisten tuntemiesi kristillisten perinteiden syntyä ja ominaislaatua.

UE03 IHMISEN ELÄMÄ JA ETIIKKA

Tutustut erilaisiin eettisiin järjestelmiin ja opit pohtimaan moraalien syvintä olemusta. Opit argumentoimaan omia mielipiteitäsi ja pohtimaan erilaisiin arkielämän kysymyksiin liittyviä eettisiä ongelmia.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

UE04 USKONTOJEN MAAILMAT

Tutustut suurten maailmanuskontojen sisällölliseen monimuotoisuuteen ja erityispiirteisiin, uskonnoissa ilmeneviin tapoihin, ajatteluun ja vaikutukseen ympäröivässä kulttuurissa. Tutustut myös luonnonkansojen uskontojen yleisiin erityispiirteisiin.

UE05 MIHIN SUOMALAINEN USKOO?

Tutustut suomalaiseen uskonnollisuuteen ja siitä käytyyn ajankohtaiseen keskusteluun sekä Suomen uskonnollisiin liikkeisiin ja uskonnon vaikutuksiin kulttuurielämän eri alueilla.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

UE06 USKONTO JA TAIDE

Tutustut kursilla kristinuskon ja toisten maailmanuskontojen taiteelliseen ilmaisuun ja symboliikkaan. Taidekurssi on taide- ja kulttuurihistoriallinen kurssi, jonka avulla opetellaan ymmärtämään uskonnoissa ilmenevää ajattelua ja taidetta tämän ajattelun kuvastajana eri aikakausina.

UE07 USKONNON KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

PAKOLLISET KURSSIT

ET01 HYVÄ ELÄMÄ

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

ET02 MAAILMANKUVA

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkityksen pohtimiseen yksilön maailmankuvan hahmottumisessa.

ET03 YKSILÖ JA YHTEISO

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

FILOSOFIA

PAKOLLINEN KURSSI

FF01 JOHDATUS FILOSOFISEEN AJATTELUUN

Mitä filosofia on ja mitä merkitystä sillä on? Filosofian peruskurssilla tutustutaan filosofian perusteisiin ja perinteisiin osa-alueisiin. Samalla harjoitellaan hieman ajattelun taitoja.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

FF02 FILOSOFINEN ETIIKKA

Tarkastellaan hyvän elämän lähtökohtia ja edellytyksiä filosofisen etiikan näkökulmasta. Tutustutaan klassisiin etiikan teorioihin ja harjoitetaan soveltavaa etiikkaa pohtimalla muun muassa ihmisen ja ympäristön suhdetta.

FF03 TIEDON JA TODELLISUUDEN FILOSOFIA

Mitä on tieto? Mitä ihminen voi tietää? Kurssilla pohditaan tieto-opin peruskysymyksiä ja tarkastellaan inhimillisen tiedon merkitystä. Luodaan myös katsaus tieteen etiikkaan.

FF04 YHTEISKUNTAFILOSOFIA

Yhteiskuntafilosofian peruskäsitteet ja ongelmat. Tarkastellaan muun muassa millainen on hyvä yhteiskunta, yksilön ja yhteisön välistä suhdetta ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Tutustutaan myös klassisiin valtio-utopioihin.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

FF05 FILOSOFIAN KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suotetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

PSYKOLOGIA

PAKOLLINEN KURSSI

PS01 PSYKKINEN TOIMINTA, OPPIMINEN JAVUOROVAIKUTUS

Tutustut psykologiaan tieteenä ja sen sovellusalueisiin yhteiskunnassa. Saat myös tärkeää oppimisenpsykologista tietoa, joka auttaa sinua taitavien opiskelustrategioiden kehittämisessä. Opit tarkastelemaan myös sosiaalisen vuorovaikutuksen perusteita ja ryhmädynamiikkaa.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PS02 IHMISEN PSYKKINEN KEHITYS

Tutustut kehityspsykologiseen tutkimukseen ja ihmisen elämänkaaren eri vaiheissa tapahtuvaan kehitykseen vauvasta vaariin. Kurssilla saat tietoa terveen psykologisen kehityksen edellytyksistä, kehityksen monimuotoisuudesta ja mahdollisuuksista vaikuttaa kehitykseen.

PS03 IHMISEN TIEDONKÄSITTELYN PERUSTEET

Tutustut havaitsemisen, oppimisen, muistin, ajattelun, ongelmanratkaisun lainalaisuuksiin ja taitavan oppimisen strategioihin.

PS04 MOTIVAATIO, TUNTEET JA ÄLYKÄS TOIMINTA

Tutustut tunteiden ja motivaatioiden psykologiaan, tunteiden tutkimukseen ja erilaisiin tunne- ja motivaatioteorioihin, jotka selittävät tunteiden ja motivaatioiden syntyä.

PS05 PERSOONALLISUUS JA MIELENTERVEYS

Tutustut persoonallisuuden sekä terveen ja sairaan mielen määrittelyn kysymyksiin.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PS06 ROOLIT, VIESTIT JA VETOVOIMA

Tutustut sosiaalisen vaikuttamisen keinoihin, vuorovaikutustaitojen perusteisiin sekä manipulaation vaikutuksiin. Keskeisiä teemoja ovat mm. ryhmät, roolit, attraktio, asenteiden tutkimus ja sosiaalisen havainnoinnin peruslainalaisuudet.

PS07 MEDIAPSYKOLOGIA

Tutustut kurssilla mediapsykologiaan tieteenä, median vaikutusten syntymekanismiin ja psykologisiin vaikutusmekanismeihin, vaikutusten erilaisiin teorioihin ja informaationkäsitteilyn psykologiaan. Mediasuhdetta tarkastellaan myös persoonallisuuden rakentamisen, samastumisen, identiteettityön, roolien, minäihanteiden ja virtuaalitodellisuuden näkökulmasta.

PS08 PSYKOLOGIAN KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

PS09 TUTKIELMAKURSSI

Opettelet tekemään itsenäisesti tutkielmaa sinua itseäsi kiinnostavasta hyvin rajatusta aiheesta.

HISTORIA

PAKOLLISET KURSSIT

HI01 IHMINEN, YMPÄRISTÖ JA KULTTUURI

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan. Kurssi johdattaa historiatieteen menetelmiin ja seuraa ihmiskunnan historiaa maanviljelyn käyttöönotosta globalisaatioon.

HI02 EUROOPPALAINEN IHMINEN

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä.

HI03 KANSAINVÄLISET SUHTEET

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssi esittelee kansainvälisen politiikan nykytilaan johtaneita kehityskulkuja.

HI04 SUOMEN HISTORIAN KÄÄNNEKOHTIA

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

HI05 SUOMEN VAIHEET ESIHISTORIASTA AUTONOMIANAIKAAN

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 eli aikaa, jolloin Suomi oli osa Ruotsia sekä suomalaista kulttuuriperintöä. Kurssi luo pohjan Suomen historian käännekohtia -kurssin opiskelulle. Suositellaan suoritettavaksi ennen HI04 kurssia. Kurssi johdattelee kurssilaisen Porvoon valtiopäivistä nykyiseen Suomeen.

HI06 KULTTUURIEN KOHTAAMINEN

Kurssi esittelee Euroopan ulkopuolisen maailman historiaa. Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta. Näitä ovat esim. islamilainen maailma ja Japani.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

HI07 HISTORIAN KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti tekemällä yo-kokeisiin harjoitettavia tehtäviä. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

Y H T E I S K U N T A O P P I

PAKOLLISET KURSSIT

YH01 YHTEISKUNTATIETO

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen. Tarkasteluun voidaan myös ottaa ihmisoikeudet ja turvallisuus tämän päivän yhteiskunnassa.

YH02 TALOUSTIETO

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtion näkökulmasta. Kurssilla käydään laajasti läpi yrittäjyyteen liittyviä kysymyksiä. Talouselämään tutustutaan erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

YH03 KANSALAISEN LAKITIETO

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse. Kursilla käydään läpi oikeustapauksia ja tutustutaan kärjäoikeuden toimintaan.

YH04 EUROOPPALAISUUS JA EUROOPAN UNIONI

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

YH06 YHTEISKUNTAOPIN KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

TERVEYSTIETO

PAKOLLINEN KURSSI

TE01 TERVEYSTIETO

Opetellaan terveyden ja liikunnan välisiä yhteyksiä, sairauksien ehkäisyä ja oma-toimista hoitoa.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

TE02 TERVEYSTIETO

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksien ja selviytymisen keinojen osalta.

TE03 TERVEYSTIETO

Kurssilla perehdytään terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

TE05 TERVEYSTIEDON KERTAUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu reaaliaineiden yo-kirjoituksiin valmistautuville. Kurssi suoritetaan osaksi itsenäisesti. Lähiopetusta on noin puolet kurssista ja loput kurssista suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija voi osallistua samanaikaisesti kahdelle kertauskurssille, jolloin lähiopetustunnit ovat saman tuntinumeron eri päivinä.

MEDIA

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

ME01 MEDIAN MAAILMA

Tutustut median historiaan, median osa-alueisiin, radioon, televisioon ja internetiin sekä niille ominaisiin toimintatapoihin sekä tutustut niiden toimintaan vierailuilla. Pehdyt myös mediatutkimuksen syntyyn, peruskäsitteisiin ja tutkimuksen tulkinnallisiin taustoihin sekä median ja yhteiskunnan välisiin suhteisiin kuten mediaomistuksen ja vallankäytön problematiikkaan. Media on suuri vallankäyttäjä. Siispä on syytä pohtia myös sen tehtäviä nyky-yhteiskunnassa, jossa median digitalisointi ja netti ovat tärkeitä kehitystrendejä samoin kuin median säätelyyn ja etiikkaan liittyvät kysymykset. Median maailma kurssin lisäksi voit valita seuraavista kolme tai useampia kursseja.

KU03 MEDIA JA KUVIEN VIESTIT

KU07 VALOKUVAUS

KU11 DIGITAALINEN KUVANKÄSITTELY

KU12 KÄYTTÖGRAFIIKAN TYÖKALUT

AT03 VERKKOSIVUJEN TUOTTAMINEN

AT06 DIGITAALINEN ANIMOINTI

AI12 MEDIALUKUTAITO

AI13 MYYTTEJÄ JA IHMISKUVIA

EA11 THE WORLD TODAY

PS07 MEDIAPSYKOLOGIA

ME02 MEDIADIPLOMIKURSSI

Mediadiplomia suorittaessaan opiskelija saa monipuolista tietämystä mediasta; median kehityksestä, sen toimijoiden ja niiden käyttämien ilmaisukeinojen erityispiirteistä, median vaikutustavoista ja median yhteiskunnallisista sidoksista. Mediadiplomin suorittaminen tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden syventää omaa tietämystään tietyltä median osa-alueelta. Samalla se antaa välineitä analyttiseen ja kriittiseen mediaesitysten tulkintaan.

Mediataitojen lukiodiplomi koostuu neljästä (4) mediaan liittyvästä syventävästä tai soveltavasta kurssista. Niistä ainoa pakollinen kurssi on Median maailma (MED01), jonka lisäksi valitaan kolme syventävää tai soveltavaa kurssia jäljempänä luetelluista kursseista. Niiden lisäksi suoritetaan varsinainen diplomikurssi.

KUVATAIDE

KUVATAIDELINJAN PERUSKURSSIT

ENSIMMÄISENÄ VUONNA OPISKELTAVAT
PERUSKURSSIT:

KU01, KU02, KU03, KU04

TOISENA VUONNA OPISKELTAVAT
PERUSKURSSIT:

KU05, KU07, KU08, KU15

KOLMANTENA OPISKELUVUONNA TEHDÄÄN PÄÄTTÖTYÖ:

KU21 tai KU18

PAKOLLISET KURSSIT

KU01 MINÄ, KUVA JA KULTTUURI

Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotojen ja merkitysten tarkastelua. Oman kuvallisen ilmaisun taitojen kehittämistä; väriopin ja sommittelun sovelluksia. Kuvien sisällöllisen tulkinnan menetelmiä. Kuvallisia harjoituksia vaihtelevin tekniikoin sekä kirjallisia tehtäviä.

KU02 YMPÄRISTÖ, PAIKKA JA TILA

Perehdytään ympäristön suunnittelun, arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteisiin. Kuvallisia harjoituksia, havainnekuvien ja kolmiulotteisten mallien tekemistä tila- ja tuotesuunnittelusta. Luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua. Harjoitellaan oman työprosessin esittämistapoja. Kuvallisia tehtäviä vaihtelevin materiaalein, tekniikoin ja välinein.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KU03 MEDIA JA KUVIEN VIESTIT

Sisältönä kuvaviestintä. Harjoitustehtäviä mediakuvien tarkastelusta, digitaalisesta kuvasta ja graafisen suunnittelun perusteista. Yksilöitä ja ryhmissä työstettäviä harjoituksia ajankohtaisista mediaailmiöistä vaihtelevin tekniikoin ja välinein.

KU04 TAITEEN KUVISTA OMIIN KUVIIN

Länsimaisen kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti. Kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa. Kuvien tarkastelua, keskustelua, kuvallisia tehtäviä. Kurssin aikana opiskelija kokoaa kurssin sisällöstä taidehistorian kirjan.

KU05 NYKYTAITEEN TYÖPAJA

Kurssilla tarkastellaan nykyaiteen taustalla olevia ilmiöitä ja taidekäsityksiä sekä taiteen ja kulttuurin välistä vuorovaikutusta. Etsitään omakohtaisia työtapoja ja harjoitellaan prosessinomaista työskentelyä ja sen esittelyä. Tehdään nykyaiteeseen liittyviä näyttelykäyntejä ja oma nykyaiteen keinoin toteutettu teos.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KU07 VALOKUVAUS 1

Perehdytään kameran toimintaan, valokuvailmaisuun ja kuvien tulkintaan. Erilaisen valokuvien tarkastelua ja analysointia. Omaan elämään liittyviä valokuvaus-tehtäviä.

KU08 KERAMIikka 1

Opiskellaan saven käsittelyn perustekniikat, materiaaliin liittyvät tekniset haasteet ja keskeiset koristelumenetelmät. Materiaaleina lähinnä matalan polton puna- ja valkosavet, engobevärit ja kirkas lasite. Tavoitteena kolmiulotteisten isohkojen rakenteiden hallinta. Työt poltetaan keramiikkauunissa.

KU15 MAALAUUS

Saadetaan tietoa öljyvärien sekoittamisesta, maalausmateriaaleista ja -välineistä sekä syvennetään väriopin tietoutta. Öljyvärimaalauksen pohjustaminen. Harjoitellaan maalaamisen sisällöllisten ja ilmaisullisten merkitysten luomista.

KAIKILLE YHTEISET KUVATAIDEKURSSIT

PAKOLLISET KURSSIT

KU01 MINÄ, KUVA JA KULTTUURI

Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotojen ja merkitysten tarkastelua. Oman kuvallisen ilmaisun taitojen kehittämistä; väriopin ja sommittelun sovelluksia. Kuvien sisällöllisen tulkinnan menetelmiä. Kuvallisia harjoituksia vaihtelevin tekniikoin sekä kirjallisia tehtäviä.

KU02 YMPÄRISTÖ, PAIKKA JA TILA

Perehdytään ympäristön suunnittelun, arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteisiin. Kuvallisia harjoituksia, havainnekuvien ja kolmiulotteisten mallien tekemistä tila- ja tuotesuunnittelusta. Luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua. Harjoitellaan oman työprosessin esittämistapoja. Kuvallisia tehtäviä vaihtelevin materiaalein, tekniikoin ja välinein.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KU03 MEDIA JA KUVIEN VIESTIT

Sisältönä kuvaviestintä. Harjoitustehtäviä mediakuvien tarkastelusta, digitaalisesta kuvasta ja graafisen suunnittelun perusteista. Yksilötöitä ja ryhmässä työsteettäviä harjoituksia ajankohtaisista mediailmioistä vaihtelevin tekniikoin ja välinein.

KU04 TAITEEN KUVISTA OMIIN KUVIIN

Länsimaisen kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti. Kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa. Kuvien tarkastelua, keskustelua, kuvallisia tehtäviä. Kurssin aikana opiskelija kokoaa kurssin sisällöstä taidehistorian kirjan.

KU05 NYKYTAITEEN TYÖPAJA

Kurssilla tarkastellaan nykyaiteen taustalla olevia ilmiöitä ja taidekäsityksiä sekä taiteen ja kulttuurin välistä vuorovaikutusta. Etsitään omakohtaisia työtapoja ja harjoitellaan prosessinomaista työskentelyä ja sen esittelyä. Tehdään nykyaiteeseen liittyviä näyttelykäyntejä ja oma nykyaiteen keinoin toteutettu teos.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KU06 TEKSTIILITAIDE

Opiskelija saa perustiedot kankaiden koristelu- ja värjäystekniikoista, käytettävistä materiaaleista sekä osaa soveltaa niitä käyttötekstiileihin ja taideteoksiin. Kuumavahabiikkia silkille, erilaisia painanta- ja kuvansiirtomenetelmiä ja kankaan solmubatiikkivärjäystä kylmäreaktiivivärein.

KU07 VALOKUVAUS 1

Perehdytään kameran toimintaan, valokuvailmaisuun ja kuvien tulkintaan. Erilaisen valokuvien tarkastelua ja analysointia. Omaan elämään liittyviä valokuvaustehtäviä.

KU08 KERAMIikka 1

Opiskellaan saven käsittelyn perustekniikat, materiaaliin liittyvät tekniset haasteet ja keskeiset koristelumenetelmät. Materiaaleina lähinnä matalan polton puna- ja valkosavet, engobevärit ja kirkas lasite. Tavoitteena kolmiulotteisten isohkojen rakenteiden hallinta. Työt poltetaan keramiikkauunissa.

KU09 TAIDEGRAFIikka

Taidegrafiikka on erilaisten painolaattojen avulla tehtävien kuvien tuottamistapa. Opitaan kuivaneulatekniikka sekä monimuotoinen ja kokeileva kartonkigrafiikka. Opetellaan grafiikan vedostamista, vedosmerkinnät ja saadaan tietoa graafikon työstä ja grafiikan materiaaleista.

KU10 VIDEO JA ELOKUVA

Tutustutaan elokuvakerronnan keinoihin ja videotekniikkaan. Harjoitellaan kuvakokojen ja -kulmien, rajausten ja leikkausten käyttöä sekä äänen liitämistä videoon. Kuvataan ja editoidaan digitaalisesti ryhmissä lyhytfilmi tai musiikkivideo. (Ei järjestetä lv. 09 - 10.)

KU11 DIGITAALINEN KUVANKÄSITTELY

Kuvien luonti ja muunteleminen Photoshop –kuvankäsittelyohjelmalla. Sisältönä mm; käyttöliittymän osien hallinta, digitaalisten kuvien värien muuntelu, työkalujen ominaisuudet, tasojen avulla työskentely, erilaiset kuvatyytit ja niiden käyttö ja yhdistely.

KU12 KÄYTTÖGRAFIIKAN TYÖKALUT

Graafisen suunnittelun perusteet. Sommittelu, typografia, kuvan ja tekstin yhdistäminen, taitto, mainonta. Harjoituksia eri tekniikoita ja välineitä hyödyntäen. Erilaisten julkaisujen, esitteiden ja ilmoitusten sekä käyttögrafiikan tuottaminen taitto-ohjelmalla. Ei järjestetä lv. 09-10.

KU 13 KUVANVEISTO

Harjoitellaan ideointia, tilan ja erilaisten muotojen hahmottamista annettuun teemaan ja työskentelyyn sopivia materiaaleja sekä tutkivia työtapoja käyttäen. Tuotoksena kolmiulotteinen teos. Veistoksen materiaaleina voivat olla esim. kipsi, rautalanka, puu sekä erilaiset tarkoitukseen sopivat sekamateriaalit.

KU14 PIIRTÄMISEN TAITO

Kurssin tavoitteena on kehittää sekä kuvakerronnan, että piirtämisen taitoa. Harjoitellaan muodon ja mittasuhteiden ja perspektiivin kuvaamistapoja ja tutkitaan eri piirtimien ja paperilaatujen ilmaisullisia mahdollisuuksia. Opetellaan myös ihmisen piirtämistä.

KU15 MAALAUS

Saadaan tietoa öljyvärien sekoittamisesta, maalausmateriaaleista ja -välineistä sekä syvennetään väriopin tietoutta. Öljyvärimaalauksen pohjustaminen. Harjoitellaan maalaamisen sisällöllisten ja ilmaisullisten merkitysten luomista.

KU17 KERAAMINEN TUOTESUUNNITTELU

Syvennetään tietoutta keramiikan työtavoista ja materiaaleista. Tehdään taide- ja käyttöesineitä sekä mahdollisuuksien mukaan pieni esinesarja valusavimuotin avulla. Opetellaan värillisten lasitteiden käyttöä sekä dreijausta. (Ei järjestetä lv. 09-10.)

KU19 TUTKIELMAKURSSI

Itsenäinen kurssi. Ohjeet kuvataiteen tutkielman tekemiseen saa kuvataideopeettajalta.

KU20 VALOKUVAUS 2

Valokuvauksen jatkokurssi. Syvennetään omaa valokuvailmaisua tuottamalla kuvasarja ja portfolio, jossa tulkitaan kuvia ja työskentelyprosessia. Kurssiin sisältyy näyttelykäynti. (Ei järjestetä luvuonna 09-10.)

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

KU18 KUVATAITEEN LOPPUTYÖKURSSI

Laajahko oppinnäytetyö joltakin opiskelijan valitsemalta kuvataiteen alueelta. Työ koostuu taiteellisesta tuotoksesta ja siihen liittyvästä työprosessia kuvaavasta portfolioista tavoitteenneen, luonnoksineen, kirjallisine työnkuvauksineen ja itsearvioineen. Opiskelijalla on oltava vähintään neljä kuvataidekurssia suoritettuna ennen lopputyötä.

VALTAKUNNALLINEN SOVELTAVA KURSSI

KU21 KUVATAITEEN DIPLOMIKURSSI

Kurssin aikana tehdään valtakunnallisten ohjeiden ja tehtävänantojen mukainen oppinnäytetyö. Tehtävävaihtoehtoihin ja ohjeisiin kannattaa tutustua kevätlukukauden lopussa osoitteessa www.edu.fi/lukiokoulutus/lukiodiplomit. Syyslukukauden alussa järjestetään infotilaisuus. Työ koostuu taiteellisesta tuotoksesta ja omaa työprosessia kuvaavasta ja arvioivasta portfolioista sekä kirjallisesta esseestä. Työn arvioivat ohjaava opettaja ja ulkopuolinen arvioija. Kurssi arvioidaan arvosanoilla 1-5 ja sen suorittamisesta saa valtakunnallisen lukiodiplomitodistuksen. Opiskelijalla täytyy olla vähintään neljä kuvataidekurssia suoritettuna ennen kurssille ilmoittautumista. Lisäksi kurssin alkaessa on oltava alustavat työsuunnitelmat.

M U S I I K K I

PAKOLLISET KURSSIT

MU01 MUSIIKKI JA MINÄ

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla.

MU02 MONIÄÄNINEN SUOMI

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisällöt edustavat eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnesäveltäjämusiikkia.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MU03 OVET AUKI MUSIIKILLE

Opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Kurssilla tarkastellaan eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja opitaan ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista.

MU04 MUSIIKKI VIESTII JA VAIKUTTAA

Tutustutaan musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa.

LIIKUNTA

PAKOLLISET KURSSIT

LI01 TAITOA JA KUNTOA

Fyysisen kunnon harjoittelu. Oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi. Lihashuolto ja rentoutus. Sisä- ja ulkopalloilu. Mailapelit. Voimistelu eri muodoissaan. Tanssi eri muodoissaan. Talviliikunta. Uinti ja vesipelastus. Yleisurheilu. Suunnistus ja luontoliikunta.

LI02 LIIKUNTAA YHDESSÄ JA ERIKSEEN

Fyysisen kunnon harjoittelu. Lihashuolto ja rentoutus. Sisä- ja ulkopalloilu. Mailapelit. Voimistelu eri muodoissaan. Tanssi eri muodoissaan Talviliikunta. Kuntouinti ja vesiliikunta. Luontoliikunta. Jokin uusi liikuntalaji.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

LI03 VIRKISTY LIKUNNASTA

Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta mukavasta liikuntamuodosta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.

LI04 VANHAT TANSSIT

Opetellaan yleisimmät seura- ja vanhat tanssit ja esitetään ne vanhojen päivänä.

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

LI06 PALLOILUKURSSI

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työta-voissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat sisäpallolulajit, jotka sovitaan kurssin alussa.

Liikunnan kurssien uudelleen suorittaminen: liikunnan pakollisista kursseista ei saa uudelleen suoritettaessa kurssimerkintää. Syventävien ja soveltavien kurssien suorittamisesta voi saada uudelleen merkinnän. Etusijalla kursseille osallistumisessa ovat kuitenkin ensimmäistä kertaa kurssia suorittavat.

LI03 = LI07

LI04 = LI08

LI05 = LI09

LI06 = LI11

T I E T O T E K N I I K K A

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

ATO1 TIETOTEKNIIKAN PERUSTEET

Windows-standardiohjelmat. Kirjallisen työn tuottaminen Word –tekstinkäsittelyohjelmalla. Excel -taulukkolaskennan perusteet. Paintshop Pro –kuvankäsittelyohjelman perusteet.

ATO2 OHJELMOINTI

Ohjelmoinnin yleiset periaatteet. JavaScript -ohjelmointikielen perusteet. Ohjaus - ja toistorakenteet. Funktiot. Javascriptin –ohjelman koodaminen Dreamweaverillä.

ATO3 VERKKOSIVUJEN TUOTTAMINEN

Näyttävien ja toimivien verkkosivustoja tuottaminen. julkaiseminen ja ylläpitäminen Dreamweaver –ohjelmalla.

ATO6 DIGITAALINEN ANIMOINTI

Vektoripohjaisen ja vuorovaikutteisen grafiikan ja animaation tuottaminen Flash-ohjelmalla.

KU11 DIGITAALINEN KUVANKÄSITTELY

Kuvien luonti ja muunteleminen Photoshop –kuvankäsittelyohjelmalla. Sisältönä mm; käyttöliittymän osien hallinta, digitaalisten kuvien värien muuntelu, työkalujen ominaisuudet, tasojen avulla työskentely, erilaiset kuvatyypit ja niiden käyttö ja yhdistely.

KU12 KÄYTTÖGRAFIIKAN TYÖKALUT

Graafisen suunnittelun perusteet. Sommittelu, typografia, kuvan ja tekstin yhdistäminen, taitto, mainonta. Harjoituksia eri tekniikoita ja välineitä hyödyntäen. Eri-laisten julkaisujen, esitteiden ja ilmoitusten sekä käyttögrafiikan tuottaminen taitto-ohjelmalla. Ei järjestetä lv. 09-10.

K A N S A I N V Ä L I S Y Y S J A Y H T E I S T Y Ö

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

KV01 KANSAINVÄLISYYS JA YHTEISTYÖ

Kurssin tavoitteena on rohkaista opiskelijaa kommunikoidaan vieraalla kielellä sekä sopeutumaan vieraaseen kulttuuriympäristöön.

OPINTO - OHJAUS

PAKOLLINEN KURSSI

OP01 KOULUTUS, TYÖ JA TULEVAISUUS

Kurssilla käsitellään opiskelua lukiossa, ylioppilastutkintoa sekä jatko-opiskelua lukion jälkeen. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan lukio-opintojen suorittamista kunakin lukuvuotena sekä antaa opiskelijalle riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee tehdäkseen suunnitelmia lukion jälkeiselle ajalle. Kurssi suoritetaan osallistumalla oppitunneille kolmen lukuvuoden aikana. Viikoittainen ryhmänohjaus koko lukion ajan kuuluu opinto-ohjauksen kurssiin.

VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

OP02 OPISKELU, TYÖELÄMÄ JA AMMATINVALINTA: TYÖELÄMÄÄ ESPOOSSA

Kurssilla perehdytään lukion jälkeiseen koulutukseen, ammatteihin ja työelämään kurssille osallistuvien opiskelijoiden tarpeita huomioon ottaen. Kurssin aikana keskustellaan kurssin teemoista, etsitään tietoa eri lähteistä ja toteutetaan vierailuja, jotka liittyvät kurssin tavoitteisiin. Kurssi on hyödyllinen opiskelijalle, joka haluaa lisätä valmiuksia tehdä valintoja ja päätöksiä omaa uraa/työelämää tai jatkokoulutusta koskien.

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

OP03 LÖYDÄ OMA OPPIMISTYYLISI

Kurssilla opiskellaan oman oppimisvaikeuden ja -tyylin tunnistamista sekä etsitään omia voimavaroja ja vahvuuksia. Tavoitteena on itselle sopivien opiskelutekniikoiden kokeilu ja löytäminen sekä positiivisen muutoksen aikaansaaminen omassa työskentelyssä ja asenteessa. Kurssin kuluessa suoritetaan lukivaikouden arviointia yo-tutkintoa varten ja ohjataan opiskelija tarvittaviin tutkimuksiin. Opiskelijat ohjautuvat kurssilla lukuseulan perusteella erityisopettajan ja opinto-ohjaajan toimesta.

OP04 TUTORCURSSI

Kurssille osallistuvat opiskelijat kouluttautuvat vertaisohjaajan taidoissa sekä toimivat seuraavan lukuvuoden tutor-opiskelijoina lukiossa aloittaville opiskelijoille. Kurssin tavoitteena on lisätä kurssille osallistuvan itsetuntemusta, vuorovaikutus- ja esiintymistaitoja sekä kehittää osallistujan vertaisohjaajataitoja. Koulutus toteutetaan 5. jakson aikana. Kurssin suorittaminen jatkuu seuraavan lukuvuotena tutortoimintana. Tutorin tehtäviä ovat mm. lukion aloittavien ohjaaminen opintoihin, osallistuminen ryhmätyömpäivän järjestämiseen, lukio-opintojen esittely peruskoululaisille jne.

KAITAAN LUKION OPPIKIRJAT 2009 - 2010

E	= Edita	T	= Tammi
K	= Kustannus Oy	KK	= Kustannuskiila
WS	= WSOY	O	= Otava
SKS	= Suomalaisen kirjallisuuden seura		

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Pakolliset kurssit:

AI01-02	Käsikirja + kurssivihot 1 ja 2	(WS) Mikkola-Koskela-ym
AI03-04	Käsikirja + kurssivihot 3 ja 4	(WS) Mikkola-Koskela-ym
AI05-06	Käsikirja + kurssivihot 5 ja 6	(WS) Mikkola-Koskela-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

AI07	Puhumisen vihko	(WS) Mikkola-Koskela-ym
	Ylioppilasaineita 2007	(SKS) ÄOL
AI08	Tekstitaidon vihko	(WS) Mikkola-Koskela-ym
AI09	Kirjoittamisen vihko	(WS) Mikkola-Koskela-ym

Koulukohtaiset kurssit:

AI11	Kielenhuollon vihko	(WS) Mikkola-Koskela-ym
------	---------------------	-------------------------

ENGLANTI (A-KIELI)

Pakolliset kurssit:

EA00	Take off!	(O) Iskanius-Moilanen-ym
EA01	Culture Café, Book 1 + Grammar Rules! kielioppi + Key ratkaisut	(O) Benmergui-Lampinen-ym
EA02	Culture Café, Book 2	(O) Benmergui-Lampinen-ym
EA03	Culture Café, Book 3	(O) Benmergui-Lampinen-ym
EA04	Culture Café, Book 4	(O) Benmergui-Lampinen-ym
EA05	Culture Café, Book 5	(O) Benmergui-Lampinen-ym
EA06	Culture Café, Book 6	(O) Benmergui-Lampinen-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

EA07	In Touch, course 7	(WS) Davies-Mäkelä
EA08	In Touch, course 8	(WS) Davies-Mäkelä

RUOTSI (B-KIELI)

Pakolliset kurssit:

BB01	Magnet 1	(W) Bulut-ym
BB02	Magnet 2	(W) Bulut-ym
BB03	Magnet 3	(W) Bulut-ym
BB04	Magnet 4	(W) Bulut-ym
BB05	Magnet 5	(W) Bulut-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

BB06	Magnet 6	(W) Bulut-ym
BB07	Magnet 7	(W) Bulut-ym

Koulukohtaiset kurssit:

BB08	Sovitaan erikseen	
BB09	Sovitaan erikseen	
BB10	Sovitaan erikseen	
BB00	Signal	(W) Fröjdman-ym

RANSKA (B-KIELI)

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

FD01-02	Voilà 1 uusi painos 2008	(O) Bärlund-ym
FD03	Voilà 2	(O) Bärlund-ym
FD04	Voilà 3	(O) Bärlund-ym
FD05	Voilà 4	(O) Bärlund-ym
FD06	Voilà 5	(O) Bärlund-ym
FD07-08	Voilà 6	(O) Bärlund-ym

SAKSA (A-KIELI)

Pakolliset kurssit:

SA01	Genau 1	(WS) Honkavaara-ym
SA02	Genau 2	(WS) Honkavaara-ym
SA03	Genau 3	(WS) Honkavaara-ym

SA04	Genau 4	(WS) Honkavaara-ym
SA05	Genau 5	(WS) Honkavaara-ym
SA06	Genau 6	(WS) Honkavaara-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

SA07	Genau 7	(WS) Honkavaara-ym
SA08	Genau 8	(WS) Honkavaara-ym
SA07-08	Viel Erfolg	(WS) Kultalahti-ym

SAKSA (B-KIELI)

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

SD01-02	Kurz und gut 1-2 Texte	(O) Kelkka-ym
SD01-02	Kurz und gut 1-2 Übungen	(O) Kelkka-ym
SD03	Kurz und gut 3 Texte und Übungen	(O) Kelkka-ym
SD04-06	Kurz und gut 4-6 Texte	(O) Kelkka-ym
SD04-06	Kurz und gut 4-6 Übungen	(O) Kelkka-ym
SD07-08	Kurz und gut 7-8 Texte + Abi-Bonus	(O) Pihkala-Posti-ym
SD07-08	Kurz und gut 7-8 Übungen + Abi-Bonus	(O) Pihkala-Posti-ym

ESPANJA (B-KIELI)

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

PD01-08	Entre Amigos	(T) Kautto-ym
---------	--------------	---------------

MATEMATIIKKA PITKÄ OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset kurssit:

MA01	Pyramidi 1 Funktioit ja yhtälöt	(T) Kontkanen -ym
MA02	Pyramidi 2 Polynomifunktioit	(T) Kontkanen-ym
MA03	Pyramidi 3, Geometria	(T) Kontkanen-ym
MA04	Pyramidi 4, Analyttinen geometria	(T) Kontkanen-ym
MA05	Pyramidi 5, Vektorit	(T) Kontkanen-ym
MA06	Pyramidi 6, Tilastot ja todennäköisyys	(T) Kontkanen-ym

MA07	Pyramidi 7, Derivaatta	(T) Kontkanen-ym
MA08	Pyramidi 8, Juuri- ja logaritmifunktiot	(T) Kontkanen-ym
MA09	Pyramidi 9, Trigonometriset funktiot ja lukujonot	(T) Kontkanen-ym
MA10	Pyramidi 10, Integraalilaskenta	(T) Kontkanen-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

MA11	Lukion Calculus 6, Lukuteoria ja logiikka	(O) Jäppinen -ym
MA12	Lukion Calculus 7, Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä	(O) Jäppinen -ym
MA13	Pyramidi 13, Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi	(T) Kontkanen-ym

Koulukohtaiset kurssit:

MA14	Linkki Johdantokurssi lukion matematiikkaan	(O) Jäppinen -ym
MA15	Pyramidi, Kertauskirja+Tehtävien ratkaisut	(T) Kontkanen-ym
MA16	Variaabeli 7 Talousmatematiikka	(O) Hautajärvi-ym

MAOL-taulukot

Matematiikka - fysiikka - kemia	(O)
---------------------------------	-----

MATEMATIIKKA LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset kurssit:

NB01	Variaabeli 1 Lausekkeet ja yhtälöt	(O) Hautajärvi-ym
NB02	Variaabeli 2 Geometria	(O) Hautajärvi-ym
NB03	Variaabeli 3 Matemaattisia malleja I	(O) Hautajärvi-ym

NB04	Variaabeli 4 Matemaattinen analyysi	(O) Hautajärvi-ym
NB05	Variaabeli 5 Tilastot ja todennäköisyys	(O) Hautajärvi-ym
NB06	Variaabeli 6 Matemaattisia malleja II	(O) Hautajärvi-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

NB07	Variaabeli 7 Talousmatematiikka	(O) Hautajärvi-ym
NB08	Variaabeli 8 Matemaattisia malleja III	(O) Hautajärvi-ym

Koulukohtainen kurssi:

NB09	Matematiikan yo-tehtävät ratkaisuiheen lyhyt oppimäärä TAI: Lyhyen matematiikan ylioppilaskokeet tai vastaava ylioppilastehtäväkirja	(K) Sihvola (WS) Kangasaho-ym.
------	--	-----------------------------------

MAOL-taulukot

Matematiikka - fysiikka - kemia	(O)
---------------------------------	-----

BIOLOGIA

Pakolliset kurssit:

BI01	Koulun biologia, lukio 1, Eliömaailma	(O) Leinonen-ym
BI02	Koulun biologia, lukio 2, Solu ja perinnöllisyys	(O) Leinonen-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

BI03	Koulun biologia (lukio) Ympäristöekologia	(O) Leinonen-Tyrväinen-ym
BI04	Koulun biologia (lukio) Ihmisen biologia	(O) Leinonen-Nyberg-ym
BI05	Koulun biologia (lukio) Bioteknologia	(O) Leinonen-Nowak-ym

MAANTIETO

Pakolliset kurssit:

GE01	Lukion maantiede 1, Sininen planeetta	(O) Kakko-Kenno-ym
GE02	Lukion maantiede 2, Yhteinen maailma	(O) Kakko-Kenno-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

GE03	Riskien maailma	(O) Kakko-Kenno-ym
GE04	Aluetutkimus Oppikirja ilmoitetaan kurssilla	

Koulukohtainen kurssi:

GE05	Ei oppikirjaa	
------	---------------	--

FYSIIKKA

Pakollinen kurssi:

FY01	Fysiikka 1 Fysiikka luonnontieteenä	(T) Lehto-Luoma
------	--	-----------------

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

FY02	Fysiikka 2-3 Lämpö. Aallot	(T) Lehto-Luoma
FY03	Fysiikka 2-3 Lämpö. Aallot	(T) Lehto-Luoma
FY04	Fysiikka 4 Liikkeen lait	(T) Lehto-Luoma
FY05	Fysiikka 5 Pyöriminen ja gravitaatio	(T) Lehto-Luoma
FY06	Fysiikka 6 Sähkö	(T) Lehto-Luoma
FY07	Fysiikka 7 Sähkömagnetismi	(T) Lehto-Luoma
FY08	Aine ja säteily	(T) Lehto-Luoma

Koulukohtaiset kurssit:

FY09	Fysiikan kertauskurssi	(T) Lehto-Luoma
FY10	Tähtitiede	(T) Lehto-Luoma

MAOL-taulukot

Matematiikka - fysiikka - kemia	(O)
---------------------------------	-----

KEMIA

Pakollinen kurssi:

KE01	Mooli 1 Ihmisen ja elinympäristön kemia	(O) Lehtiniemi-ym
------	--	-------------------

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

KE02	Mooli 2 Kemian mikromaailma	(O) Lehtiniemi-ym
KE03	Mooli 3 Reaktiot ja energia	(O) Lehtiniemi-ym
KE04	Mooli 4 Metallit ja materiaalit	(O) Lehtiniemi-ym
KE05	Mooli 5 Reaktiot ja tasapaino	(O) Lehtiniemi-ym

Koulukohtainen kurssi:

KE06	Abi kemia	(O) Lehtiniemi-ym
------	-----------	-------------------

MAOL-taulukot (O)

Matematiikka - fysiikka - kemia

USKONTO

Pakolliset kurssit:

UE01	THEO 1 - Pyhät piirit	(O) Utriainen-ym
UE02	THEO 2 - Brysselistä Betlehemiin	(O) Laine-ym
UE03	Etiikka ja kirkon oppi	(WS) Hanki, Könni-ym (09)

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

UE04	THEO 4 – Pyhän perinteet	(O) Utriainen-ym
UE05	Kirja ilmoitetaan kurssilla	

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

ET01	Dialogi 1 hyvästä elämästä	(T) Tomperi -ym
ET02	Dialogi 2 tiedosta ja maailmankuvista	(T) Tomperi-ym
ET03	Dialogi 3 yksilöstä ja yhteisöistä	(T) Tomperi-ym

FILOSOFIA

Pakollinen kurssi:

FF01 Filo, Opas aloittelevalle filosofille (T) Hakala-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

FF02 Filo, Etiikkaa etsimässä (T) Hakala-ym

FF03 Filo, Minä ja maailmankaikkeus (T) Hakala-ym

FF04 Filo, Vapaus, veljeys, tasa-arvo (T) Eerolainen-ym

PSYKOLOGIA

Pakollinen kurssi:

PS01 Lukion psykologia 1 (O) Lindblom-Ylänne-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

PS02 Lukion psykologia 2 (O) Lindblom-Ylänne-ym

PS03 Lukion psykologia 3 (O) Lindblom-Ylänne-ym

PS04 Lukion psykologia 4 (O) Lindblom-Ylänne-ym

PS05 Lukion psykologia 5 (O) Lindblom-Ylänne-ym

Koulukohtaiset kurssit:

PS06 Sosiaalipsykologian perusteet (O) Lahikainen-Pirttilä-ym

PS07 Kirja ilmoitetaan kursilla

HISTORIA

Pakolliset kurssit:

HI01 Forum I,
Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (O)

HI02 Forum II,
Eurooppalainen ihminen (O)

HI03 Forum III,
Kansainväliset suhteet (O)

HI04 Forum IV,
Suomen historian käännekohtia, (O)

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

HI05	Forum V, Suomi esihistoriasta autonomian aikaan	(O)
HI06	Maailman kulttuurien aikakirja	(E) Aromaa-ym

YHTEISKUNTAOPPI

Pakolliset kurssit:

YH01	Forum, Yhteiskuntatieto	(O) Hänninen-ym
YH02	Forum, Taloustieto	(O) Hänninen-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

YH03	Lukiolaisen lakitieto	(WS) Linnainmaa-Väisänen
YH04	Kansalainen ja Eurooppa	(E) Arola-Aromaa-ym

MUSIIKKI

Pakolliset kurssit:

MU01	Lukion musa 1	(WS) Juutilainen-ym
MU02	Lukion musa 2	(WS) Juutilainen-ym

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

MU03-04 Oppikirja ilmoitetaan kurssilla

TERVEYSTIETO

Pakollinen kurssi:

TE01	Lukion dynamo Terveyden perusteet	(T) Orkovaara-Taskinen
------	--------------------------------------	------------------------

Valtakunnalliset syventävät kurssit:

TE02	Lukion dynamo Nuoret, terveys ja arkielämä	(T) Orkovaara-Taskinen
TE03	Lukion dynamo Terveys ja tutkimus	(T) Orkovaara-Taskinen

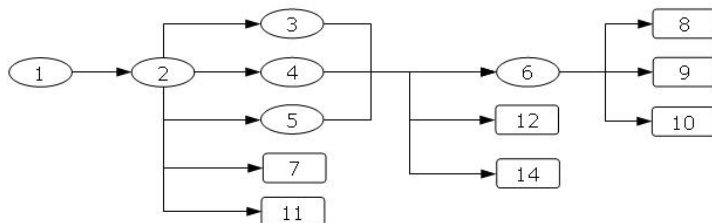
OPIINTO-OHJAUS

Pakollinen kurssi

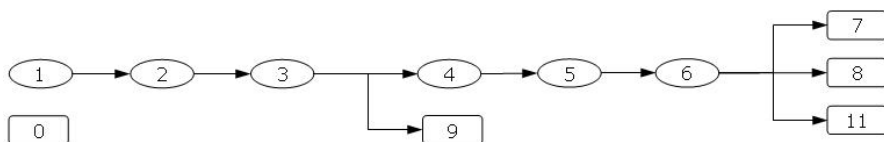
OPO1	Lukiolaisen opintokirja	(T) Pekkari M, Katajamäki H
------	-------------------------	-----------------------------

OPINTOPOLUT JA SUORITUSJÄRJESTYKSET

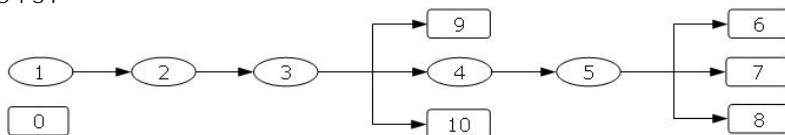
ÄIDINKIELI

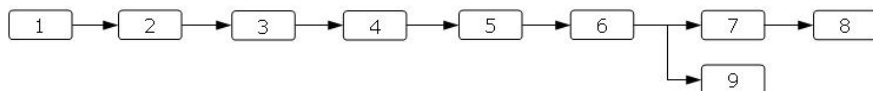
ENGLANTI

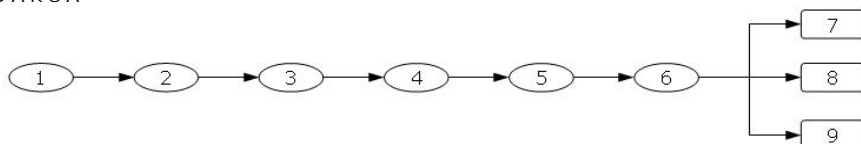
RUOTSI

RANSKA

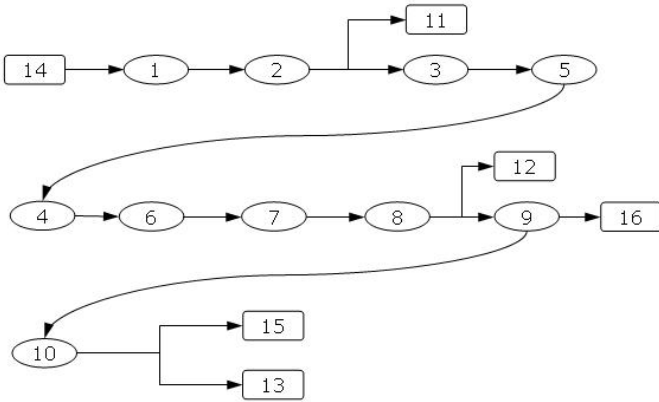
SAKSA

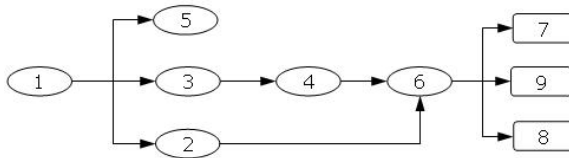
ESPANJA

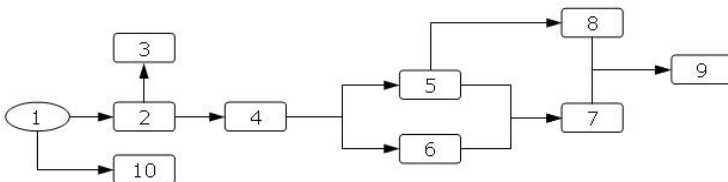
PITKÄ MATEMATIIKKA

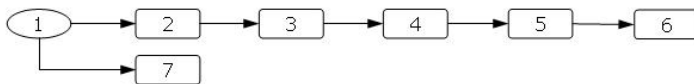
LYHYT MATEMATIIKKA

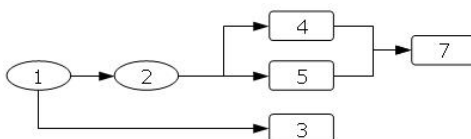
FYSIIKKA

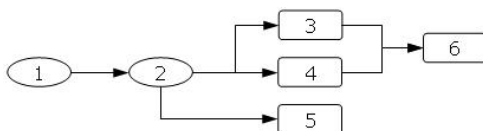
KEMIA

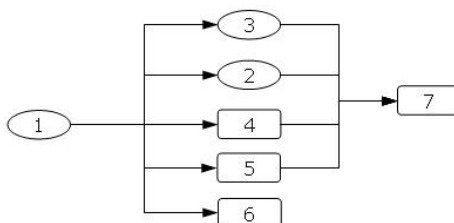
BIOLOGIA

MAANTIEDE

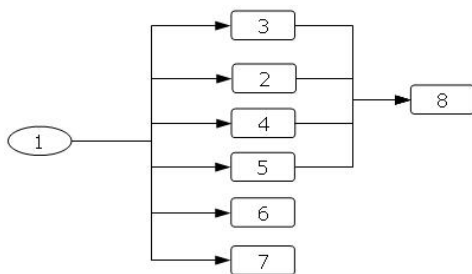
USKONTO

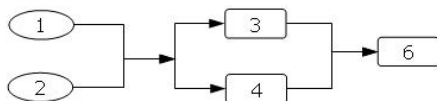
ET

Suoritusjärjestys vapaa

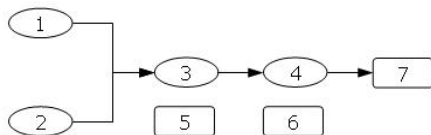
PSYKOLOGIA

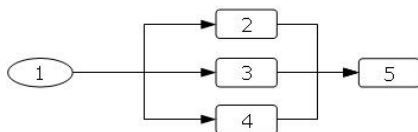
YHTEISKUNTAOPPI

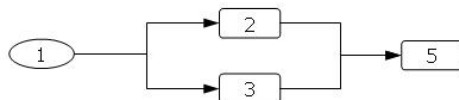
HISTORIA

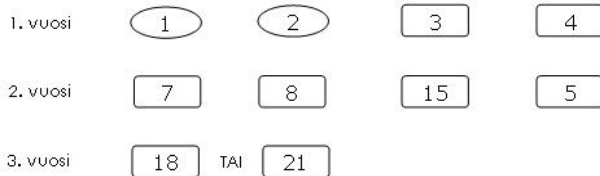
FILOSOFIA

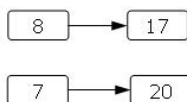
TERVEYSTIETO

KUVATAIDELINJA

KUVATAIDE

Muuten suoritusjärjestys on vapaa

L U K I O N   S I D O S R Y H M Ä T

JOHTOKUNTA

Johtokunta on Kaitaan koulun ja lukion hallintoelin, joka seuraa lukion toimintaa ja päättää monista koulutyöhön liittyvistä käytännön asioista. Yhdeksänjäsenisessä johtokunnassa on yksi oppilasedustaja ja hänen varamiehensä kummastakin koulusta. Heidät valitaan lukuvuodeksi kerrallaan oppilaskuntien kokouksessa. Opettajia ja muuta henkilökuntaa edustaa johtokunnassa kaksi opettajajäsentä. Opiskelijat ja opettajat voivat kääntyä edustajiensa puoleen kaikissa kouluntäytäntelyyn liittyvissä asioissa. Johtokunnan jäsenten nimet ja yhteystiedot ilmenevät alla olevasta tekstistä.

VARSINAISET JÄSENET

Kirsi Skalts, pj. 040 - 593 6099, kirsi.skalts@absnopen.com

Eeva Quev 050-520 3585, eeva.quev@kolumbus.fi

Pasi Raunio 040 – 559 1490 pasi.raunio@netsonic.fi

V A R A J Ä S E N E T

Sami Auvinen, Andras Balogh, Nina Kivijärvi

HENKILÖKUNNAN JÄSENET

Jouko Virtanen, Vesa Kuronen (varalla)

O P I S K E L I J A J Ä S E N

Opiskelijajäsen valitaan lukuvuoden alussa.

O P P I L A S K U N T A

Oppilaskunnan hallitukseen kuuluvat: Anni Ahokas, Zsafia Balogh, Eve Ervasti, Günay Hawal, Ulriika Hyry, Olli Kalliola, Markus Korhonen ja Niilo Syväoja sekä syksyllä valittavat uudet jäsenet. Oppilaskunnan ohjaajana lukuvuonna 2009 - 2010 toimii lehtori Vesa Kuronen.

KAITAAN KOTI- JA KOULUYHDISTYS

Kaitaan koti- ja kouluyhdistys r.y. on Kaitaan koulun ja lukion vanhempainyhdistys, joka toimii yhteistyössä koulun henkilökunnan ja oppilaiden kanssa. Kaikki oppilaiden huoltajat ovat tervetulleita hallituksen kokouksiin sekä mukaan toimintaan! Lisätietoja nettisivuilta www.espoo.fi, www.kaitaa.com tai www.kaitaa.net.

Puheenjohtaja Markku Väänänen markku.vaananen@soary.com,

Sihteeri Pirjo Väinä pirjo.vaina@espoo.fi

M U I S T I I N P A N O J A

M U I S T I I N P A N O J A

O P I N T O - O P P A A N T O I M I T U S K U N T A :

Harri Henttonen
Berit Seppälä
Marjut Lindqvist

Matti Tapio
Heljä Renfors

Oppaan kannessa käytetty työ: Jimi Hänninen, 2C
Kansi Heljä: Renfors.

Opettajat ja sähköpostiosoitteet

EEH	Eerola, Helena, MM, musiikki. helena.eerola@espoo.opit.fi
ELM	Ei-Mahgary Anneli, FM, englantia, ranska arja.elmahgary@espoo.opit.fi
HAT	Haavisto, Tuula, KM, terveystieto. tuula.haavisto@espoo.opit.fi
HEE	Heikkilä-Kyyhkynen Erkki, FM, espanja ja ranska. erkki.heikkila-kyyhkynen@espoo.opit.fi
HEN	Henttonen Harri, FM, rehtori, historia ja yhteiskuntaoppi. harri.henttonen@espoo.fi
KAP	Kamula Päivi, KM, erityinen tuki paivi.kamula@espoo.opit.fi
KEP	Kerola Piia, FM, uskonto. piia.kerola@espoo.opit.fi
KOE	Kormi, Eija, LitM, liikunta. eija.kormi@espoo.opit.fi
KUU	Kuusela Mirja, FM, biologia ja maantiede. mirja.kuusela@espoo.opit.fi
KUV	Kuronen Vesa, YTM, filosofia, historia, yhteiskuntaoppi. vesa.kuronen@espoo.opit.fi
LIN	Lindqvist Marjut, KM, opinto-ohjaus. marjut.lindqvist@espoo.fi
MIM	Miettinen Merja, FM, matematiikka. merja.miettinen@espoo.opit.fi
MÄK	Mäkinen Anna-Maija, FM, ruotsi ja saksa. anna-maija.makinen@espoo.opit.fi
REH	Renfors Heljä, TaM, kuvataide. helja.renfors@espoo.opit.fi
RUJ	Ruotsalainen Juha, FM, apulaisrehtori, ruotsi, saksa. juha.ruotsalainen@espoo.fi
SUA	Suvioja Aleksanteri, FM, historia ja yhteiskuntaoppi, ET. aleksanteri.suvioja@espoo.opit.fi

SUT Suontausta Tarja, FM, biologia, maantiede
tarja.suontausta@espoo.opit.fi

SÖD Söderlund Marja, TaM, valokuvaaja, valokuvaus.
marja.soderlund@espoo.opit.fi

TAI Taimela-Helenius Leena, FM, äidinkieli, kirjallisuus.
leena.taimela.helenius@espoo.opit.fi

TPO Tapio Matti, FM, matematiikka, tietotekniikka.
matti.tapio@espoo.opit.fi

TUK Tuloisela Katri, FM, äidinkieli, kirjallisuus ja saksa.
katri.tuloisela@espoo.opit.fi

TUO Tuovinen Riitta, TM, uskonto ja psykologia.
riitta.tuovinen@espoo.opit.fi

VIR Virtanen Jouko, FM matematiikka, fysiikka.
jouko.virtanen@espoo.opit.fi

VUO Vuonoranta Tuula, FM, englanti.
tuula.vuonoranta@espoo.opit.fi

VUH Vuorinen Heli, FM, kemia.
heli.vuorinen@espoo.opit.fi